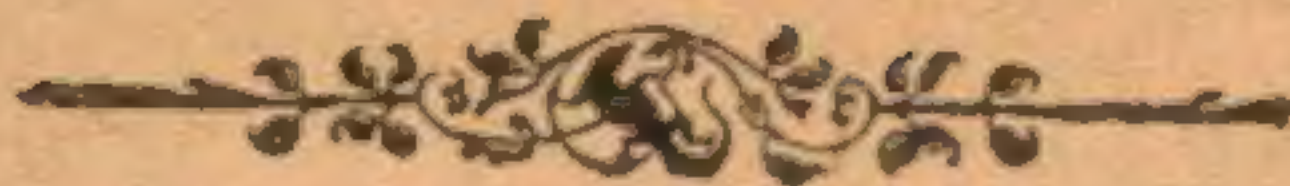

1340

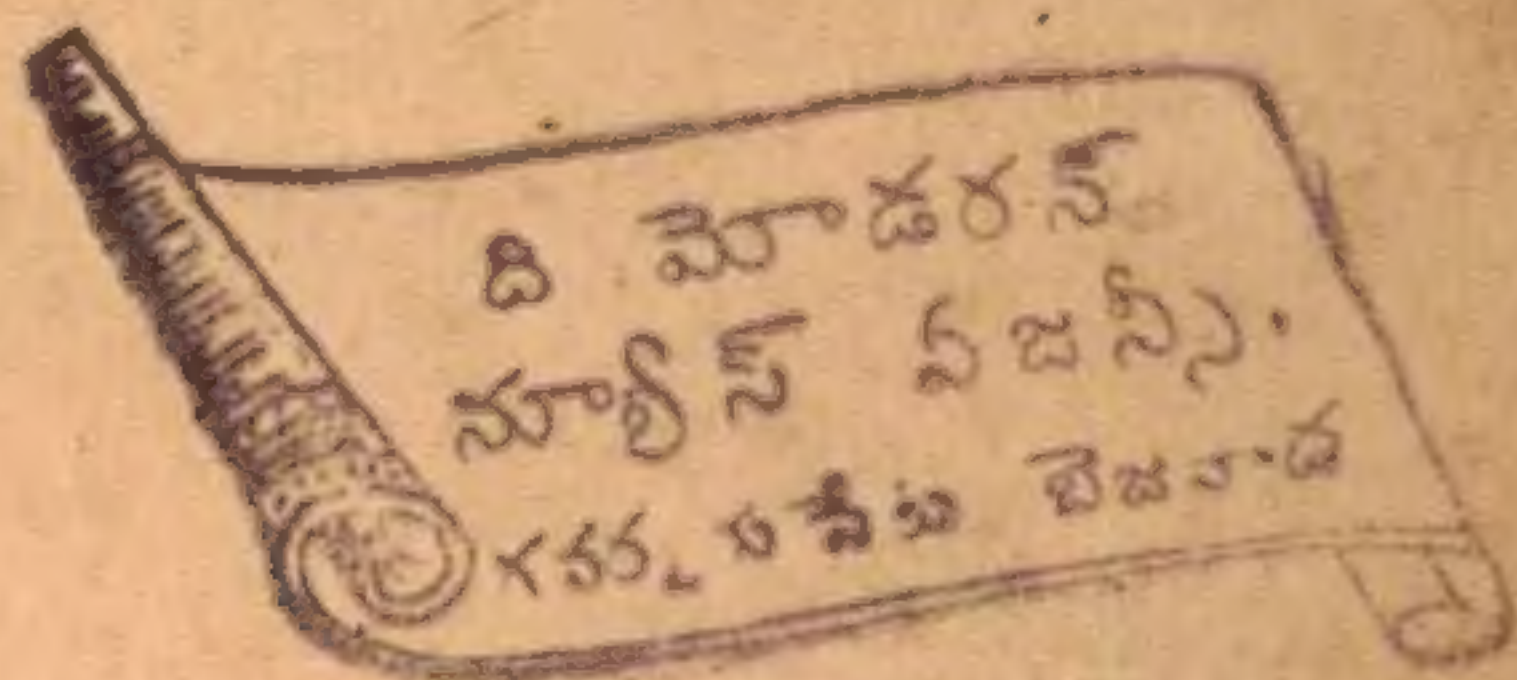
II 138

గారి కోసం.

సోమయాజుల వేంకట రామమూర్తి.

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము
తేలప్రోలు (కృష్ణ)

వెల రు 0-6-0

2

స ర్వ స్వా మ్య ము లు
ప్ర కా శ కు ల వి.

ఫి బ్ర వ ర 1 వ తే ది,
1941.

కార్మిక మద్రాసాలయము,
విజయనగరము.

9/138

సిద్ధాంతం

(ఏ కాంకనాటిక)

దృశ్యము—౧

[స్థలము:—St. Aloysius Hospital నందు రోగులుండేహాల్ హాల్లో పదిమంచాలు. మంచాలకు వరుసగా పదినంబళ్లు. ఏడవనంబరు మంచముపై ఒకరోగి అతి బలహీనావస్థలో కన్నులుమూసుకొని పరుండిఉంటాడు. ప్రక్కన డాక్టరు వంగి అతనినాడిని పరీక్షిస్తూంటాడు. మంచముప్రక్కగా ఒకనర్సు—Sister Bertha చేతులుకట్టుకొని నిలబడిఉంటుంది.

సమయము:—రాత్రి పదిగంటలు.]

డాక్టరు:—(పెదవివిరచి, మెల్లగా నిట్టూర్పుపుచ్చి) పడవ ములిగిపోతూంది. తెల్లవారేలోపున ఈఅధ్యాయం ముగిసి పోతుందని నానమ్మకం.

సిస్టర్ బెర్తా:—ఏడుగంటలకు మీరిచ్చిన injection పని చెయ్యనేలేదా?

డా:—రోగమొక తెన్నూ, మందొక తెన్నూ!

సి. బె:—ఇంతప్రయత్నం వృధాయేనా?

డా:—చీకట్లో తడుముకున్నట్టు, రోగంఏమిటో తెలియకుండా అటూ ఇటూ ఊహించుకుంటూ చేసినచికిత్స వృధాకాక మళ్లీ మోతుంది?

సి. బె:—రాష్ట్రానికంతకూ ప్రఖ్యాతవైద్యులని పేరుగాంచిన మీరుకూడా ఈరోగాన్ని నిర్ణయించడానికి శక్తి చాలింది కాదంటే నమ్మడానికి వీలేకుండాఉంది.

డా:—సిస్టర్ బెర్తా, నువ్వు నాపైనున్న గౌరవాచేత అలా గంటున్నావు. ఈ No. 7 విషయంలో నేను పూర్తిగా ఓడిపోయానని ఒప్పుకోకతప్పదు.

సి. బె:—ఇతణ్ణి రక్షించేఉపాయం లేనేలేదా? ఈపాతికేళ్ళ బలమైనజీవనం, భగ్గున మండిపోవలసిందేనా?

డా:—సిస్టరు బెర్తా, నీబేలతనం నాకు ఆశ్చర్యం కలిగిస్తుంది. ఇలాంటిదృశ్యాలు మనకు పరిపాతుకదా? పాతికేళ్ళనాడైతే నేమి పిలుపువచ్చాక? కాలగతి! ఎవ్వడు తప్పించగలడు?

సి. బె:—ఇతనిప్రాణం నిలబెట్టేఉపాయం లేనేలేదా?

డా:—స్థితినిబట్టి లేదనేచెప్పాలి. Nothing but a miracle can save him. నీకేమైనాఉపాయం suggest అయితేచెప్పు, చూద్దాం.

సి. బె:—నేనా? నాకేమి తెలుస్తుంది, మీరే—

డా:—మనడ్యూటీ మనం తుదివరకు చేసినీరాలి, రోగికి ఊపిరున్నంతవరకూ - రోగి కాయాసాలేకుండా చెయ్యడం మనవిధికాదా? - నువ్వు, అరగంటకొకసారి half a teaspoon బొషధం వేస్తూండు; గుటక వేసినంతవరకూ మంచినీళ్ళు కావలసినన్ని యిస్తూండు.

సి. బె:—Yes, doctor.

డా:—Goodnight! (నిష్క్రమిస్తాడు)

సి. బె:—Goodnight-indeed! (స్వ) గుడ్ నైట్! ఎంత అర్థంలేనిమాట! నేడెవరికి గుడ్ నైట్? - కాళ్ళూ చేతులూ

ఆడక రోగం ఇదమిద్దమని పోల్చుకోలేకుండా వెర్రిమొగం వేసిన డాక్టరుగారికా, లేక - యావ్వనంలో ప్రపంచాన్నంతనూ ఉద్ధరిస్తానని గంపెడాసలోఉండి, ప్రాణావశిష్టమై పడి ఉన్న ఈ No. 7 రోగికా - లేక, ఇతణ్ణి కనిపెట్టుకునిఉండి, మృత్యువు క్రమంగా మానవుని ఏలాగుదిగమింజేస్తుందో కన్నులారా చూడ్డానికి నోచుకున్న నాకా ?- గుడ్ నైట్ !- గుడ్ నైట్ !- ఎంతమాత్రమూ కాదు. ఇది Badnight !- Worst possible night, నిశ్చయంగా ! (రిస్టువాచి చూచుకొని రోగికి మందుపోయును. రోగి మందుమింగి పెదవులు చప్పరించును. అదిచూచి నర్స్ అతనికి నీరిచ్చును. రోగి ఒకబొన్ను మంచినీరు త్రాగును. నర్స్ నాడిపరీక్షిస్తుంటే)

[తెర]

[పూర్వపు రంగమే -

సమయము:- 12 గంటలు]

(సిస్టర్ బెర్తా రోగివైపు నిదానించి చూస్తూంటుంది. నాడి చూచి, కొంచెంధైర్యంగా తలపంకిస్తుంది.)

సి. బె:—(తనలో) Pulse బాగా return అయినట్లు కనిపిస్తుంది. ఇది తెల్లవారేవరకూ maintain అయితే hope ఉండవచ్చును ! (తిరిగి రోగిముఖం చూస్తూంది. రోగి రెప్పలల్లారుస్తాడు) చాలా ఆశ్చర్యంగాఉంది ! ఇతడుమెల్లిగా రెప్పలల్లారుస్తూన్నట్టుందే !- బొను, నిజమేను !- కన్నులు మెల్లిగా విప్పతున్నాడు !- బహుశః ఇది చావుతెలివి కావచ్చును - ఆరిపోయేమూడు దీపకళిక ఒక్కసారిదుమికి శాశ్వతంగా అంతరించిపోయినట్లు, ప్రవాహంలో ఈదులాడుతూ అలసిపోయిన

మానవుడు ఒక్క సామునిగి, తిగిలేచి, రెండవసారి మునిగి, అడుగంటిపోయేటట్టు ఈ పాణికూడ జీవన్మరణ సందిగ్ధావస్థలో కొట్టుకుంటున్నాది- అంతేకాని- ఇతను జీవించేదేమిటి!- నాభ్యం!-

No. 7:— (కొంచెం ముఖం ప్రక్కకు తిప్పి nurse వైపు చూస్తాడు. మెల్లగా మాట్లాడేద్దేశంతో పెదవులు కదలిస్తాడు. Nurse అతణ్ణి సమీపిస్తుంది) - సి-స్ట-ర్ - బె ర్తా-!

సి. బె:— (అతనిభుజముపై చేయివేసి)-బాను, నేనే.

No. 7:— కొం-చె-ము—నీ-రు-

(నర్సు నీరు తెచ్చియిచ్చును. రోగి రెండుచెమ్బాలు త్రాగును)

No. 7:— నేను - చనిపోవుటకు ముందు - ఒకవిషయము - చెప్పవలసి - యున్నది!- అయ్యో!-

సి. బె:— మీరు ఆయాసపడకండి (మంచం అంచున కూర్చుండును)

No. 7:— నేను - మృత్యుముఖానికి ప్రయాణం సాగిస్తున్నాను - ఆసంగతి - నీకుకూడా తెలుసును - నిజమేనా? దాచకుండా చెప్పుమని ప్రార్థన -

సి. బె:— ఒకగంట క్రిందటివరకూ నేను అలాగే అనుకున్నాను - నేనేకాదు. డాక్టరుకూడా అలాగే అనుకున్నారు - కాని ఇప్పుడు మీస్థితిలో, ఒకమాధు -

No. 7:— వట్టిభయం!- ఇది చావు తెలివి! నీకూ తెలుసును నాసంగతి!- ఇదీ ఒక మరణతరంగమే. ఒకప్పుడు ముంచుతుంది - మరుక్షణాన్ని తేలుస్తుంది - నన్నీతరంగం తిరిగి ముంచకపూర్వం నీకొకవిషయము చెప్పవలెననిఉంది! సావకాశంగా కూర్చో.

సి. బె:—మీరు అనవసరంగా ఆయాసపడక చెప్పవలసినదేదో ముక్తసరిగా తెమల్పండి.

No. 7:—సిస్టర్ బెర్తా!— మరేమి లేదు - నేను నాపాతి కేళ్ళు జీవాన్ని మరణాగ్నిలో పడవేయడానికి సంకోచిస్తున్నాననుకుంటున్నా వేమో!.. నాకట్టి అనుమానం, అట్టిభయం లేదుసుమా!.. నేను నిర్భయంగా మరణానికి ఎదురుచూస్తున్నాను - నాకు మృత్యువే ప్రాణస్నేహితుడు!

సి. బె:—ఏమలాగుంటున్నారు?

No. 7:—జీవితంలో శాంతిలేకపోయిన నాబోటివానిని, మృత్యువు శాంతిధామాన్ని చేరుస్తుందిగనుక!

సి. బె:—ప్రస్తుతం శాంతిలేకపోయినా, జీవితంలో ఆశలనేది ఉండకుండా ఉంటుందా?— భావికాలానికైనా.

No. 7:—ఆశ!...ఉండొచ్చును కొందరికి!.. నాకు ఆశ కూడా లేదు!

సి. బె:—ధైర్యంవహించండి - మీరనవసరంగా ఆయాస పడకండి.

No. 7:—మరణము నాబంధువు - ఏలనంటావా?— ఇంత వరకూ నేను ఏకాకిని - నిరాధారజీవిని - ఇప్పుడు నాకొక సఖుడున్నాడు - అది 'మృత్యువు'!— నేను జీవిస్తానని నాకు నమ్మకంలేదు!.. జీవించవలెనని ఆశయులేదు!

సి. బె:—మీ జీవితకథ నెలవివ్వండి!

No. 7:—ఔను - నీకు విసుగులేకపోతే చెబుతాను.

సి. బె:—లేదు మీకథ తెలిసికోవాలని ఉత్సాహంగాఉంది.

No. 7:—కృతార్థుడను - నేను నిరుపేదను - పేరు విద్యాధరరావు!

సి. బె:—చక్కనిపేరు !-

No. 7:—చాలా చక్కనిపేరు !- చిన్నప్పుడు పాఠం వప్పు చెప్పకపోతే, మేష్టరు, నవ్వుతాలుగా “నీకెవడిచ్చాడురా, యీపేరు ? విద్యాధరరావుట !” అని ఈసడించడానికి బాగా పనికివచ్చింది !- నాదేమి జాతకమోగాని, బాల్యంనుంచి నేటి వరకూ - నాజీవితం ఒక్కలాగే తెల్లవారింది !-

సి. బె:—పోనీచెప్పుండి మీకథ !

No. 7:—నేను ఏకాకిని - నేనొక కవిననుకున్నాను - నా కవిత్వం నాకెంతో రుచించేది - కాని ప్రపంచానికి చేదయి పోయింది - అందుచేత నాపేదరికానికి, నాకవిత్వమే కారణమైనది !

సి. బె:—మీకవిత్వం ప్రపంచానికి నచ్చకపోవడానికికారణం?

No. 7:—ప్రపంచం స్వార్థంతో నిండిఉంది. ప్రపంచంలో చాలభాగం స్వప్రయోజనపరులు - నేను నావాత్సల్యో స్వార్థత్యాగం చెయ్యమనిబోధించడం ఆరంభించాను ! అదాలగుండనీ - మాపొరుగింటి అమ్మాయి, విమల, నన్ను ప్రేమించింది. నన్ను పెళ్ళాడడానికి పోరుపెట్టింది. అప్పట్లోనాకు కవిత్వంగోలే కాని - ప్రేమననుభవించే చిత్రలేకపోయింది. నేను చలించకపోవడం చూచి, విమల - నేనొక పాషాణాన్నంటూ నన్ను దూషించేది. ఆమెమాటలు నాకేమీ అర్థం కాలేదు. ఇంతలో విమలకి పెళ్ళయింది. విమల అత్తింటికి వెళ్ళిపోయింది. ఇప్పుడు అంత్యకాలానికి - నాకాముఖం కనుపించింది.

సి. బె:—కలలోనా ?

No. 7:—కాదు. నిజంగానే - నీముఖం సరిగ్గా విమలముఖం లాగే ఉండి. చాలా ఆశ్చర్యకరమైన విషయం!- ఆకన్ను లే!- ఆ పలువరసే - ఆ మందహాసమే!- నీవు - ఇప్పుడు నాప్రక్కను కూర్చోచి, నాడీవనజ్యోతి ఆరిపోయేసమయానికి - ప్రాపంచకసౌఖ్యం అంటే ఏమిటో ఎరుగని నాఅంధకారమయ జీవితానికి, దయాజ్యోత్స్నవైనావు! (కన్నీరు - నిశ్శబ్దం)
సి. బె:—(చేష్టదక్కి ఎక్కడో చూస్తూంటుంది)

No. 7:—నువ్వు, నాశూన్యజీవితానికి సూడిదవై నావు - మరణించేముందు నీముఖంచూచి ఎంతోఆనందాన్ని పొందుతున్నాను!

సి. బె:—దైర్యంవహించండి! సర్వేశ్వరుడే మనకందరికీ తోడునీడ.

No. 7:—సిస్టర్ బెర్తా!.. నువ్వునాకొక ఉపకృతిచేయగలవు!.. చేస్తావా?

సి. బె:—తప్పకచేస్తాను! (ఆతృతగా) ఏదది?

No. 7:—చెప్పేపూర్వం ఒకప్రశ్నకి జవాబుచెప్పు - నేను శాంతంగా ప్రాణంవిడిచిపెట్టడమే నీయుద్దేశముకాదా?

సి. బె:—ఔను - మీరు ప్రాణమువిడచుటే తప్పనప్పుడు!

No. 7:—నీవునాయొక్క ప్రశాంతమరణానికి తోడ్పడగలవు

సి. బె:—ఎలాగు?

No. 7:—ఒక్క ... ..

సి. బె:—చెప్పండి!-

No. 7:—ముద్దు ... .. నొసంగి! ...

సి. బె:—(తుర్బిపడి, శాంతించి) ముద్దా! ... .. మృత్యు సముఖాన్ని ముద్దా!...

No. 7:—ఔను - ముద్దు ! ఆమాయకమైన ప్రేమకు పరిణామమైనట్టి ముద్దు ! అట్టిముద్దుగొని నేను ముక్తిపొందుతాను మరణిస్తాను. అప్పుడది మరణం అనిపించుకోదు. అప్పుడు నాకు ఆమరత్వం సిద్ధిస్తుంది - నీవొక అమర్త్యకన్యవు. ఒక సౌఖ్యం కొరకు నీ సౌఖ్యాన్ని ధారపోయడమే వృత్తిగా గొన్న కరుణాశీలవు !- నీ చిత్తవృత్తులు, నీ కోమలస్వభావం, నీదయారసపూరిత హృదయం !- నీవొక స్వర్గీయవ్యక్తివి ! అట్టి నీ స్పర్శ వలన నాకమరత్వం సిద్ధించకేమాతుంది ?- మృతిలో అమరత్వము ! What a paradox !

సి. బె:—మీరుకవులు. కాబట్టి ఏమైనావర్ణించగలరు. నన్ను గురించి మీరిప్పుడు చెప్పిన వాక్యాలు నన్ను పూర్తిగా సిగ్గుపరిచినవి. (తలవంచుకొనును)

No. 7:—నాలర్జీవిన్నపము మాట ?

సి. బె:—ముద్దుగురించేనా ?

No. 7:—ఔను. నీలో జీవనది ఉద్రేకముగా ప్రవహిస్తూన్నది. నేనో - మరణోన్ముఖుడను ! నా హృదయంలోని రుధిరప్రవాహము చల్లబడిమందగించిపోవుచున్నది. కొలదివేపులో అది నిలిచిపోతుంది. నాకన్నులు మూసుకొనిపోతాయి ! నీ ముఖకమలం నాదృష్టిపథంలోనుంచి తొలగిపోతుంది !- అది సంభవింపక మునుపే - ఒక్కముద్దు - కేవల మొక్కముద్దు మన ఇరువురికీని సంబంధం కూర్చున్నది - దానిలో మనమిరువుర మేకమై - జీవస్మరణములతో కూడుకున్న మానవజన్మ మున కొక పవిత్రచిహ్నమైపోదాము ! అవసానకాలమున చెల్లించవూ ?

సి. బె:—(కొంచెంసేపూరుకుండి) మీరు దివ్యపురుషులు .
మిమ్ము సర్వేశ్వరుడు ముద్దుపెట్టుకుంటాడు !

No. 7:—నాయాత్మకు శాశ్వతశాంతి నీయవా ?

సి. బె:—(కన్నులు మూసుకొని, ఒక్క అశ్రుబిందువురాల్చి
అతనిని సమీపించి) సోదరా !- సోదరా !- (అని పిమ్మట
అతనిమఃఖముపై తనమఃఖముంచును. ఆమెకన్నీరు అతని
చెక్కిలిపై పడును. కొంచెముసేపు వారశ్లేయించురు. No. 7
దృష్టిలో సజీవమైన ఆనందము కాన్పించును)

[తెర]

దృశ్యము—౨

[పూర్వపు రంగమే -

సమయము ఉదయం 7 గంటలు]

(డాక్టరుగారు, సిస్టర్ బెర్తా మాస్టర్లునుంటారు)

డా:—చాలా ఆశ్చర్యకరమైన విషయము !

సి. బె:—ఏది ?

డా:—No. 7 ఇంకా జీవించియుండడమనేది !

సి. బె:—జీవించడమే కాదు. రాత్రి ఒంటిగంటనుంచీ రోగం
వల్లింది. ఇప్పుడు No. 7 సుఖనిద్రలోవున్నాడు. పరీక్షించండి.
(వారీసువురు No. 7 మంచం సమీపిస్తారు. డాక్టరు అతనినాడి
పరీక్షిస్తాడు)

డా:—(ఆశ్చర్యంగా) Wonderful !- నా injection, నీ పరి-
చర్య బాగాపనిచేశాయి ! చెయ్యిచూడు. ఇప్పుడు నీ pulse కీ
ఇతని pulse కీ ఏమి భేదంలేదు - రెండూ ఒక్కలాగు కొట్టు-
కుంటున్నాయి !

సి. బె:—నేను చెప్పలేదూ, మీకు అసాధ్యమైనరోగం ఉండదని ?

డా:—ఏదో గుడ్డిగుర్రపుతాపు !- తగిలిందిదెబ్బ ! మళ్ళీది రోగం !- నిజంగా ఈ No. 7 ది ఒక miraculous recovery ఇంతలో ఈఅబ్బాయిఘటం ఇలాగు నిలబడుతుందని నేననుకోలేదు నిజంగా ! (తరువాత రినెం. మంచందగ్గరకు నిష్క్రమిస్తాడు)

సి. బె:—(No. 7. చెయ్యిచూచి) ఘటం నిలబడింది. మరి పర్వాలేదు. ఎగిరిపోదామనుకొని రెక్కలువిప్పిన పక్షి, తిరిగి ముడుచుకొని, పంజరంలోనే నిద్రపోయింది !-

కాని నాహృదయంలో ఆందోళన ఎక్కువగాఉంది - నేనెట్టి కృత్యం చేశాను !- ఇది పాపమా, పుణ్యమా ! నిర్ణయించలేకుండా ఉన్నాను. అంత్యదశలో - అతను ముద్దుకావాలన్నాడు !. నేను ఒడంబడ్డాను - అతని ఆత్మశాంతికి! ఇంక లాలసలేదు ! లేనేలేదు - నాఅంతర్వాణి, ఇందేమీ తప్పు లేదంటున్నాది ! ఆమరుక్షణం ఇదొక పాపకార్యమనుకుని నేను భయభీత నౌతున్నాను !- ఈ ధర్మసందేహాన్ని father Rosha నడిగి తీర్చుకోవాలి,- అంతేచేస్తాను !

[తెర]

దృశ్యము—3

[స్థలము:- Father Rosha యొక్క డ్రాయింగ్ రూమ్.

సమయము:- సాయంకాలము 6 గంటలు.]

(ఫాదర్ రోషా పవారుచేస్తుంటాడు. సిస్టర్ బెర్తా కుర్చీలో కూర్చొనిఉంటుంది)

ఫా. రోషా:—నీ అంతర్వాణి, ఆకార్యం మంచిదని చెబుతుందా ?

సి. బె:—బొనండీ !

ఫా. రో:—కాని అది అవినీతియని మల్లీఅప్పుడప్పుడు భయం వేస్తుందా ?

సి. బె:—బొను.

ఫా. రో:—సరే - నీవయస్సు ?

సి. బె:—19 సంవత్సరాలు.

ఫా. రో:—(నవ్వి) 19 సంవత్సరాల వయస్సులో . స్త్రీ విషయంలో అంతర్వాణిని, ఆత్మను నమ్మడానికి వీల్లేదు.

సి. బె:—ఎందుచేతనో ప్రశ్నింపవచ్చునా ?

ఫా. రో:—ఎందుచేతనా ?- స్త్రీకు 20 సంవత్సరాలలోపు ఆత్మేవుండదు. అల్లాంటప్పుడు అంతరాత్మ ఎక్కణ్ణుంచివస్తుంది. అంతర్వాణి ఎక్కణ్ణుంచి వినిపిస్తుంది ?

సి. బె:—ఆత్మే ఉండదంటారా ? మీరూంట నాకర్థంకావడం లేదు !

ఫా. రో:—ఎలాగర్థమౌతుంది ? నాఉద్దేశం ఏమిటంటే . 19 ఏండ్లవయస్సులో ఇండియనుల రాపిడికి భరించలేక ఆత్మ పీదోఒకమూలకి చేరి నిద్రపోతుంది. ఆత్మే నిద్రపోతూంటే అంతరాత్మ ఎక్కడుంటుంది ? నీకు చిన్నతనం ! నేను కాలాలు గడిపినవాడిని ! అదిమంచి చిహ్నం నీనునిర్ణయిస్తాను. చెప్పమాయీ, నీకథను సొంతంగా !

సి. బె:—మొన్నరాత్రి - మా ఆసుపత్రి, 5వ వార్డులో 7వ నంబరురోగిని డాక్టరు పరీక్షించి, పెదవి విరచేశాడు. దాని అర్థం తెలిసి ఆరోగిని కనిపెట్టుకొనే ఉన్నాను.

ఫా. రో:—7వ నెంబరు రోగిలంతు - అడదా - మొగాడా ?

సి. బె:—మీకు చెప్పలేదా ?

ఫా. రో:—7వ నెంబరుంటే ఏ gender ఓ - ఎలాగు తెలుస్తుంది ? నంబరుకు gender ఉండదుకదా ?

సి. బె:—7వ నెంబరు రోగి పురుషుడేనండి !

ఫా. రో:—(నెమ్మదిగా) ఊహా ! పురుషుడే? వయస్సు?

సి. బె:—పాతికేళ్ళు.

ఫా. రో:—పాతికేళ్లు ! నీకు 19, అతడికి పాతిక ! సరే, అతడికి జబ్బేమిటి ?

సి. బె:—అదేమిటో డాక్టరు పోల్చలేకపోయాడు.

ఫా. రో:—పోల్చలేనిజబ్బు !- సరే - బాగానేఉంది ! (చిరు నవ్వు) కానీతల్లీ నీకథ !

సి. బె:—అంత్యకాలానికి, అర్థరాత్రిని, అతనికికొంచెం తెలిపి వచ్చి, విషాదకరమైన తన ఏకాకి జీవితకథను నాకుచెప్పి తన ఆత్మశాంతికై నన్ను స్నేహభావంతో ముద్దెట్టుకుంటా నన్నాడు.

ఫా. రో:—ఆ... ... ఆ... ... !

సి. బె:—లేకపోతే, అదీతన సంతతదుఃఖానికి కారణమౌతుం డన్నాడు. నిష్కారణంగా అతని ఆత్మయొక్క పరితాపానికి నేను కారణంఅవడం నాకీష్టంలేక - అతనిమనోరథం తీర్చక పోతే, అదినాకు పాపమని ఊహించి...

ఫా. రో:—ఏమిటి ? మృత్యువు ముద్దరకొట్టిన అతని ముఖాన్ని నీవు ముద్దెట్టుకున్నావా ?

సి. బె:—బోను. చంటిపిల్లవాడిలాగు పండుకొనిఉన్న అత నిపైనేను మెల్లిగావంగి, అతనిముఖము నాముఖముపై వుం

చాను. నా పెదవులు అతని పెదవులు కలుసుకున్నాయి. అప్పుడతని నయనాల్లో నాకొక స్వర్ణీయజ్యోతి కానవచ్చింది. శుష్కించిన పెదవులపై మందహాసం చిగురించింది.

ఫా. రో:—పెదవులే! పెదవులే ముద్దెట్టుకున్నావా? నుదుట నైనాకాదు!- అయ్యో! ఎంతప్రమాదం!- ఎంతఘోరం!- అధరాన్ని ముద్దెట్టుకోడమే!-

సి. బె:—(భయముతో) - అయితే ఇది పాపకృత్యమనే నిర్ణయించారు?-

ఫా. రో:—(కొంచెముసేపూరకుండి) - అయితే ఆ 7వ నా బరు పురుషురేగి ఎన్ని గంటలకు మరణించాడు?

సి. బె:—మరణించలేదు. జీవించియే యున్నాడు!

ఫా. రో:—(గుడ్లు మిటకరించి) - హా! మరణించలేదా? జీవించియున్నాడా? హా...!- ఎలాగు జీవించాడు? డాక్టరు చచ్చిపోతాడని చెప్పలే?-

సి. బె:—ఔను. డాక్టరు అలాగనుకున్నాడు - అంతే - కాని అతనిరోగం మళ్ళిపోయి అతను ఆరోగ్యమార్గాన్ని పట్టేడు.

ఫా. రో:—ఇది సాధ్యమా? డాక్టరు చెప్పేక?

సి. బె:—ఎందుకు కాకూడదు? కాని నాకూ ఆశ్చర్యం గానే ఉంది, అతని సుముఖత!

ఫా. రో:—ఏమి సుముఖతో చంపేశాడు! అతడు బ్రతకడం కాదు కాని!-

సి. బె:—బ్రతకడమే కాదు - గంటగంటకూ పూర్ణారోగ్యం వంతు డాతున్నాడు.

ఫా. రో:—కొంప పోయింది.

సి. బె:—ఏమలాగంటున్నారు?

ఫా. రో:—అదికాదు చనిపోతున్నవాడిని చావనివ్వకుండా ముద్దెట్టుకున్నావు!- ఎంత దుష్టపని!

సి. బె:—ఇది దుష్టపనా?

ఫా. రో:—దుష్టపనికాదూ? భగవంతుడు చూపేవలచుకొని శరీరంలోని ఉష్ణాన్ని, జీవనదీ ప్రవాహాన్ని, శక్తిని, తేజాన్ని జ్ఞానాన్ని, చైతన్యాన్ని, అన్నింటినీ - మండుతూన్న పామ్యలోని కర్రలు ఒక్కొక్కటే దిగలాగేసివట్టు - మందగింపజేసి, 'మరణం' అనే సీలు గట్టిగావేసి 'మృత్యువు' అనేస్తాంపును గట్టిగా అంటించి, పరలోకానికి టపాకట్టిన ఒకానొకవ్యక్తిని, ఒకానొక మృత్యుమార్గానువర్తిని, No. 7 అనే ఈరోదన సంఖ్యను - నీవు ముద్దెట్టుకొని జీవాలుపోసి పునర్జీవితుణ్ణి చేశావు! ఇది - ఈనీకృత్యము భగవంతుని ఆజ్ఞకు విరోధం కాదూ? - ఎంతపాపము! ఇంకా 'పాపమా' అని మెల్లిగా అడుగుతున్నావా? పాపమా, మరీపాపమా? - ఘోరమైన పాపం!

సి. బె:—అయ్యో, నేనుపాపినా? - నేను దుర్మార్గురాలనా? - నాకేదిగతి?

ఫా. రో:—అదే ఆలోచిస్తున్నాను.

సి. బె:—ఈపాపానికి ప్రాయశ్చిత్తంలేదా?

ఫా. రో:—అదే యోచిస్తున్నాను. (కొంచెముసేపూరకుండా)

7వ సంబరస్థితి ప్రస్తుతం ఎలాగుంది?

సి. బె:—చాలా బాగాఉంది - హార్టు, లంగ్స్, లివర్, కిడ్నీస్, అన్నీ బాగాఉన్నాయి. అతడిప్పుడు ఆరోగ్యమార్గాన్ని అతిచురుగ్గా ప్రయాణం సాగిస్తున్నాడు.

ఫా. రో:—డాక్టరుగారేమన్నారు?

సి. బె:—No. 7 : ఆరోగ్యవంతుడవడం - డాక్టరుగానికి ఆశ్చర్యంగానే ఉంది. ఈనీతిని తే అతనొక కొలదిదిగానో సంపూర్ణమైన ఆరోగ్యంకలిగి ఎప్పటివలె నుండాడని చెప్పేడు.

ఫా. రో:—ఆరోగ్యవంతుడు కాదామరి ? నీముద్దే ఇంత ముప్పు తెచ్చింది.

సి. బె:—ముప్పేం ముప్పు ?

ఫా. రో:—దైవాజ్ఞను నిరోధించడంవల్ల ముప్పుకాదా ?

సి. బె:—ఎలాగు ?

ఫా. రో:—మరణిస్తూన్న వాణ్ణి అమాంతంగా బ్రతికించి, అతని ఉత్తరగతులు అరికట్టినదానివైనావు ! దైవాజ్ఞ నుల్లంఘించిన పాపాన్ని చేశావు !

సి. బె:—మీశాస్త్రాల్లో ఎట్టిపాపానికైనా పాపమశ్చిత్తం ఉంటుందిగా ? అదేదో సెలవివ్వరాదా !

ఫా. రో:—అదే ఆలోచిస్తున్నాను - No. 7 ఎన్నాళ్ళలో నడవడానికి శక్తిపొందుతాడు ?

సి. బె:—మరియొక పక్షంరోజుల్లో -

ఫా. రో:—అయితే అప్పుడు, నువ్వు, నీ నెం 7, యిద్దరూ కలసి నావద్దకురండి.

సి. బె:—సరేకాని నామపాపమశ్చిత్తం ? నాకీ పాపపంకిలం ఎలావదుల్తుంది ?

ఫా. రో:—అందుకే మీ ఇద్దర్నీ రమ్మంటున్నాను. నేను చెప్పే పాపమశ్చిత్తం మీ ఇరువురితోనూ సంబంధించిఉంది !

సి. బె:—ఆ ?

ఫా. రో:—ఔను. ఈపాపం మీ ఇద్దరిదీని ! ఇద్దరూ పంచు

కున్నారుకాబట్టి ప్రితిక్రియకూడా మీరువురికి జంటగా
కావలసి ఉంటుంది !

సి. బె:—(తెల్లబోయిచూచును)

ఫా. రో:—ఏమిటలాగు చూస్తున్నావు ?

సి. బె:—మీమాటలు నాకర్థంకావడంలేదు.

ఫా. రో:—మీరువురూ వివాహంచేసుకోండి. నేనే, మీ
వివాహానికి ఆచార్యుడనౌతాను.

సి. బె:—(ఆశ్చర్యపడి) ఏమిటి ?

ఫా. రో:—దానితో అన్ని పాపాలు పోతాయి. ఇదే ప్రాయ
శ్చిత్తం. ఏమి ? ఒడంబడుతావా ?

సి. బె:—(ఆశ్చర్యముతో కొంతసేపట్లేఉండి చిరునవ్వుతో)
గురువులయాజ్ఞకు తిరుగుంటుందా ?

[తెర]

గూనిగుంపన్న

అసలా అబ్బాయిపేరు దుర్భా గుంపస్వామి. కాని 'గూనిగుంపన్న' అనే పొరుషనామం, అతడికి గూనివుండడం మూలాన్ని వచ్చేసింది.

“వెధవా, గూనివెధవా, చాకలిమూటలాగు గూనీ నువ్వాను” నీఅల్లరి భరించలేకుండా వున్నాం, క్లాసులో; నిన్ను పచ్చడికింద దంచేద్దా మన్నంతకోపం వాకువున్నది కాని, నీగూనిచూచి కనికరం కలిగి, నిన్ను కొట్టడానికి కూడా చేతులురాకుండావున్నాయి.” అన్నారు ఆమేష్టరుగారు.

గుంపన్న చాలాపెంకికుర్రాడు. ఆవేళ మేష్టరుగారు క్లాసులో ఎటండెన్ను వెయ్యడానికని ఒకర్ని ఫౌంటెన్ పెన్ ఇమ్మన్నారు. ముందుబెంచీలోకూర్చున్న గుంపన్న టప్ మని తనజేబులోంచి కలంతీసి, తొందరగా మూతతీస్తూ, పరుగునా మేష్టరు కుర్చీదగ్గరకి వచ్చి, కలం మేష్టారికందిచ్చాడు. కాని ఆఅందించటంలో, మరి గుంపన్న చెయ్యాలనేచేశాడో, లేక అది ప్రమాదమో, చెప్పలేముకాని, ఆఫౌంటెన్ పెన్ లోనుంచి నల్లని సిరాదార, జోతుకానావలె, మేష్టారి నుదుట్టికురిసి, గెడ్డంమీదుగా, ప్రవహించి తెల్లనిఉత్తరీయంమీదా కోటు మీద యింకిపోయి, తాత్కాలిక కలంకాన్ని ఆపాదించినది. అదిచూచి క్లాసులోకుర్రాళ్ళంతా గొల్లుననవ్వారు. మేష్టరు

తహతహలాడిపోయి, చిందులుతోక్కడో ఆరంభించారు. అప్పుడైనా ఊరుకున్నాడూ, గుంపన్న? “అయ్యో, మేష్టామా! అయ్యో, మేష్టామా!” అంటూ ముఖమిద ఒక నిలువు చారగావున్న సిరా తనచేత్తో ముఖంతటా అలికికి, ఆ చేతిని మేష్టారిపాగాకి తగిలించాడు.

మేష్టారు:—వెధవా, గుంపిగా! నువ్వు వెంటనే బెంచీఎక్కు.

గుంపన్న:—నేనేం తప్పుచేశానండీ? మీరడుగు తే నాపెన్ ఇచ్చానండీ. ప్రమాదంవల్ల సిరా మీమీదపడిందండీ. పెన్ ఇవ్వడమే తప్పండీ?

మే:—ముందు బెంచీఎక్కు!— ఊ! ఎక్కుతావా లేదా?

గుం:—ఎక్కలేనండీ. (అని కిందనిలబడుతాడు)

మే:—గాడిదీ, అల్లరిచెయ్యగలవుగాని బెంచీఎక్కు లేవూ? ఓయ్, మోనిటరూ, వీడు బెంచీయెక్కినాసరే, లేక వైకవెళ్ళిపోయినా సరే - అదేదోచూడు. (గొసగొసలాడు తాడు.)

మోనిటరు గుంపన్న సీటుదగ్గరకి వెళ్ళి, చిరునవ్వు నవ్వుతూ “మేష్టాను ఎక్కమంటున్నారోయ్ - వేగంఎక్కు” అన్నాడు. అప్పుడు గుంపన్న, బెంచీఎక్కడానికి ప్రయత్నించి పొట్టిచేత ఎక్కలేకపోతాడు. క్లాసంతా గొల్లుననవ్వుతారు.

గుం:—ఎక్కడానికి నాకేం అధ్యంతరంలేదు. కాని, ఎవ్వరైనా ఎక్కించాలిమరి.

మే:—(నవ్వి) అదా నీసూప?

ఇంతలో మోనిటరు రెక్కపట్టుకుని ఎత్తగా గుంపన్న అతికష్టమీద బెంచీయెక్కుతాడు. అదిచూచి మేష్టారు, “అయితే కిందనుంచో, ఈ ఫీరిడ్” తా నీ గూని నిన్ను కాపాడు తోంది, నిజంగా” అన్నారు. గుంపన్న కిందికిగంతువేసి, లోలోపల నవ్వుకుని, “నాకు గూనిప్రసాదించినందుకు దేముడికి పదినమస్కారాలు” అన్నాడు.

గుంపన్న పెంకివాడైనా మాంచి తెలివితేటలుగల కుర్రవాడు. అందుకే మేష్టర్లందరికీ వాడంటే అభిమానం. గుంపన్న సూక్తులపైసలు పేసయినాడు.

*

*

*

రామయ్యరెడ్డి ఆపూళ్ళో ఒక సంపన్నగృహస్థు. అతనిది ఇనుపసామానువర్తకం. అతడికి ఒక తెల్లవైన గుమాస్తా కావలసివచ్చింది. రెడ్డి ఆవుద్యోగానికి తప్పకుండా గుంపన్ననే నియమిస్తాడని వూరంతా అనుకున్నారు. కాని దైవసంకల్పం వేరయింది. ఇంతకూ రెడ్డిగారి గృహిణి (ఆవిడ రెండో పెళ్ళి పెళ్ళం, రెడ్డిగారికి) ఆవిడగారి అనుగ్రహం గుంపన్నపై లేక పోయింది. ఆవిడమాంచి ఎర్రగా బుర్రగావున్న ఇరవైయేళ్ళ వయసుగల ఒకకుర్రాడినిగూర్చి భర్తతో ఆవుద్యోగానికి గట్టిగా సిపారసుచేసింది. లోపాయికారీమాట ఆవిడకీ, ఆ కుర్రాడికీ స్నేహం. అతడికే వుద్యోగం యివ్వాలని భీష్మించింది. “గూనివాడు నాగుమ్మంలో అడుగుపెడితే నేనువప్పున”ంది. అంతేకాక “గూనివాడి మొగుడూడనని నావ్రతం” అన్నది. పాపం రెడ్డిమాత్రం, “నీవ్రతాలు నట్టిట్టిలోనూ, గుమాస్తా సావడిలోనూ; నాగుమాస్తా గూనై తేనీకే? సొట్టి యితే నీకే?” అనిఅడ్డువాదనకిదిగాడు. కాని ఆవిడ వాల్చుచు

ఒకటిఅతనిమీద పారేసి“అయితే నామాటవినరు కాదా?”అని సగందీనత్వంగానూ, సగం తాటించినట్టు అనేసరికి రామయ్య రెడ్డిమెత్తబడిపోయాడు. వామాక్షివాలుచూపులకి మెత్తబడని పురుషుడుంటాడా మరి? - మూడేళ్ళు గడచినాయి. ఇంతలో ఒకనాడు ఆగృహిణి హఠాత్తుగా ఆగుమాస్తాతోనూ, నగల పెట్టెతోనూ లేచి చక్కాపోయిందని వూళ్ళోవదంతి చెలరేగింది. తరువాతకథ, సంగ్రహంగా, యిదీ:—

పోలీసులు - సెర్జివారంటు - హశారాష్ట్రేషను - ఎరస్టు - లంచం - గుప్ చప్! - కాని ఆగ్రామంలో ఆగుమాస్తాని తిట్టని పెద్దమనిషిలేడు. ఇదంతాచూచాడు మనగుంపన్న. “ఆడవాళ్ళు యెంతకైనా సాహసులురా, నాయనా ! కొంప తీసి నేనేగుమాస్తానయ్యుంటే నాకేంబుద్ధిపుట్టేదో! ఇంతకూ పైచవులుమరగిన ఆడదానికి వాడేమిటి, వీడేమిటి? నాగూని ధర్మమాలని నేను బ్రతికిపోయాను. నాకు గూనిప్రసాదించిన బ్రహ్మకి నూరునమస్కారాలు.”

*

*

*

కొన్నాళ్ళకి గుంపన్నకికూడా యశావ్వనం అంకురించింది. గూనైతే వుండొచ్చుగాని, కాలానుకూలంగా హవభావాలు మారవూ, మరి? యశావ్వనం పొడచూపేసరికి గుంపన్నకి కూడా నూతనభావా లుదయించినాయి. వీపుమీద గూని కాని, మనస్సుకి గూనిలేదుగా, మరి? గుంపన్నకూడా ఆడ పిల్లలవైపు. వెర్రిచూపులు చూడ్తూ ప్రేరంభించాడు.

ఆవూళ్లలో శ్యామల మంచిచక్కనిపిల్ల. స్కూలుస్టై నలు చదువుకుంటూంది. అతివయ్యారంగా నడిచేది. పదిహేనేళ్ళ వయస్సు. వయస్సుకు సరిపోయినట్టుగా శరీరంలోమార్పులు

కనుపిస్తూన్నవి. ఆమె నడుస్తూంటే గాలిలోంచి సున్నితంగా ఎగిరిపోయే ఒకదేవకన్యలాగు కనుపించేది. లోలాకులు వు య్యాలలూగుతూండగా ఆమె అతిథిమాగా నలుగురీచూస్తూ మందహాసం అనేవెన్నెల నలుదిక్కులా ప్రసరింపజేస్తూ సాయంకాలం పార్కునుంచి యింటికిపోతూంటే, ఆమెచూచూచి చకితులైపోయేవారు కుర్రాళ్ళంతా ఎవళ్ళమల్లుకి వాళ్లే, “నన్ను చూచి నవ్వించంటే, నన్ను చూచినవ్వించ”ని మురిసిపోతూండేవారు. ఒకనాడు శ్యామల గుంపన్నచై పూచూచి నవ్వడం సంభవించింది - అదెలాగంటే: సాయంకాలం. ఎలక్ట్రిక్ కుదీపాలు అప్పుడేవచ్చాయి. శ్యామల పార్కునుంచి యింటివైపు పోతూంది. గుంపన్న కోవెల్లో హరికథవిని అటుంచివస్తున్నాడు. శ్యామల సిల్కుచీరుమాలు ప్రమాద వశాత్తూ చెయ్యిజారి రోడ్డుమీదపడింది. గుంపన్న కప్పలాగు గెంతుకుంటూ పోయి, రుమాలుతీసి, దులిపి, శ్యామలకంది చ్చాడు. శ్యామలనవ్వుతూ, “Thank you, very much” అంది. “Don't mention, please” అన్నాడు గుంపన్న, నవ్వుతూను.

“But we will mention it to all, please” అన్నారు షక్కని చెరువుగట్టుమీద కూర్చొని ఇదంతా కనిపెడుతూన్న నలుగురు తుంటరికుర్రాళ్లు.

“గూనివాడుకూడా ఒక కథానాయకు డాతున్నాడు రోయ్” అన్నాడు మరొక్కడు. గుంపన్న మనస్సు పాదరసం లాగు పరుగెత్తడం ఆరంభించింది. శ్యామల నాడునవ్వించంటే నిజంగా తన్ను ప్రేమించిందనే అనుకున్నాడు. పాపం! శ్యామల తన గూనిచూచి సగర్వంగా వెక్కిరింతనవ్వు నవ్వించని అతనికి

తెలిసిందికాదు. మరి నెలరోజులకే శ్యామలను విశ్వపతిరావు అనే అబ్బాయికిచ్చి పెళ్లిచెయ్యడానికని ప్రధానం చేశారు పెద్దలంతాకలిసి. గుంపన్న గుండెకాయ, చెక్కలైపోయినట్టయింది. శ్యామలవిషయంలో తనపొరపాటు గ్రహించాడు, గుంపన్న. క్రమేణా చెక్కలైపోయిందనుకున్న అతని గుండెకాయ మళ్ళీ కలిసిపోయినట్టయింది. ఇంతలో యుద్ధంవచ్చింది, విశ్వపతిరావునే కాకుండా, ఆపూర్ణో యువకులందరినీ Active Service కి నిర్బంధించారు గవర్నమెంటువారు. గూనివాడు కాబట్టి గుంపన్న తప్పుకున్నాడు. విశ్వపతిరావు వెళ్లిపోతే శ్యామల తన్నే పెళ్లాడ్డానికి మంచిచాన్స్ వుందనుకున్నాడు గుంపన్న. సేనలో చేరబోయే యువకులంతా వెళ్లేరోజువచ్చింది. శ్యామల విశ్వపతి భుజంమీద శిరస్సువంచి వెక్కిరిస్తూ వచ్చింది.

శ్యా:—విశ్వం, నువ్వు యుద్ధభూమినుంచి జయంపొంది వచ్చేవరకూ నీనామమే జపిస్తూంటాను.

విశ్వ:—మన యిరువురి ప్రేమప్రవాహానికి భగవంతుడు ఇల్లాంటి అవరోధం కలిగిస్తాడనుకోలేదు, శ్యామలా. కాని నీవు దైర్యంగా, ఉత్సాహంగా వుంటానని ప్రమాణం చేస్తే, నేను దైర్యంగా రణరంగానికి పోతాను. ఊరడిల్లినన్ను పంపించు.

శ్యా:—సరే. జయంపొంది తిరిగిరా. కాని నువ్వు ఒకయేడాదిలో తిరిగిరాకపోతే, నేను కృశించిపోయి, అలాగే ప్రాణాలు వదిలేస్తాను, నీనామగాక్షరాలు పెదవులమీద నుంచుకొని.

విశ్వ:—నెలకు రెండుత్తరాలు రాస్తుంటావే. (అని ఆమె చెక్కిలినొక్కి, ముద్దెట్టుకున్నాడు.) గుంపన్న యిదంతా కనిపెడుతున్నే వున్నాడు. దుఃఖం పట్టలేకపోయాడు. “పవిత్రమైన ప్రేమంటే, విశ్వం, శ్యామలదే” అనుకున్నాడు.

విశ్వపతిరావు యుద్ధానికి వెళ్లిపోయిన మూడు నెలలకే శ్యామలని ఒకపుస్తకాల వర్తకుడైన శ్రీనివాసం అనే అబ్బాయికిచ్చి, ఆపెద్దలే, ఎవ్వరే శ్యామలని విశ్వానికిచ్చివివాహం చేద్దామని ప్రధానంచేశారో, ఆపెద్దలే-ముడెట్టేశారు. పెళ్లవడమే వాళ్లకి కావాలిగాని, ప్రేమచూసు వాళ్లకెందుకూ? ఈవిధంగా శ్యామల విశ్వపతిరావు పట్లచేసిన శపథాలన్నీ గాలిబూగల కింద ఎగిరిపోయాయి, శ్యామల శ్రీనివాసానికి ‘ధర్మపత్ని’ అయింది, పెద్దల ధన్యమాని.

ఒకనాడు గుంపన్న డైరీకొందామని శ్రీనివాసం యింటికి వెళ్లాడు. యిటి సావడిలోనే పాపు. శ్రీనివాసం, లోపల భార్య శ్యామలతో ఏదో ఘర్షణ పడుతూన్నట్టుయింది శ్యామలనోరు మహాఎక్కువ ధాటిగా వినిపిస్తుంది. కేకలు సావడివేపునకే వస్తున్నవి. ఇంతలో శ్రీనివాసం ముందుపరు గెత్తుకుంటూ వచ్చాడు. ఆవెనక శ్యామల, భీకరమూర్తి, నిజంగా అపరకాళికా దేవినలెనుంది. అది భార్యా భర్తలకలహం, కేవలం మాటలతోనే అంతమయ్యేట్టు కనిపించలేదది. శ్యామల చేతులో దొడ్డిచెంబున్నది. శ్యామలకోపోద్దీపతురాలు. మహాఘోషం చక్కం వొదిలిపట్టుగా ఆదొడ్డిచెంబు గురిచూచి శ్రీనివాసం తలవైపు పడిచిపెట్టింది. టంగ్ మని శబ్దం, అటుతరువాత శ్రీనివాసం తలకాయ రక్తంతో తడిసిపోవడం. శ్రీనివాసం తలరెండుచేతులతో పట్టుకొని కుర్చీలో

చతికిలబడడం ఇదంతా మూడు క్షణాల్లో జరిగిపోయింది. ఈ వ్యవహారమంతా గుంపన్న చూచాడు. “నాకు గూనివుండి పోబట్టికాని, లేకపోతో-నన్ను, శ్యామల పెల్లాడితే-నాగతి ఏమైయుండును? నాగూనికి వెయ్యి నమస్కారాలు” అనుకుంటూ షాపులోనుంచి వీధిలోకి ఒకటే కుప్పిగంతు వేసి నిష్క్రమించాడు.

సతీపతుల కలహం కల్లారా చూచిన గుంపన్నకి పెల్లి అంటేనే ఏవగింపు కలిగింది. పెల్లాడితే తన స్వేచ్ఛకి భంగం అనుకున్నాడు. విచ్చల విడిగా బ్రహ్మచారిగా వుండిపోయి జన్మాంతం చూసేద్దా మనుకున్నాడు. ఒకనాడు బ్రహ్మచారి గుంపన్న, సాయంకాలం పైరుపోతూండగా:- ఊదుబయట-చిన్నఅడవి ప్రదేశంలాంటిది క్రింద పడివున్న ఒకచింతమొద్దు మీద, ఒక పురుషవ్యక్తి, పైనికడుస్తులు వేసుకొని కూర్చొని వున్నాడు. అంధుడు, దిక్కుతెలియక తలమాత్రం అటూ యిటూ తిప్పుతూవున్నాడు. ఆసంధ్యాకాలపు జబ్బుకాంతు లలో దారిబోయేవారిని దమ్మిడీలిమ్మని గొంతెత్తి యాచిస్తున్నాడు. “కళ్లులేని కబోదుని, బాబయ్యా, చూడనేత్రాలు లేవు, అమ్మల్లారా, నాజోలిలో ఒకదమ్మిడీ పడియ్యండి బాబుల్లారా” అని తన యాచనే ఒకపాటగాచేసి, ఆర్తనాదం చేస్తున్నాడు.

గుం:- ఏయ్, అబ్బీ! చెయ్యిపట్టు ఒక డబ్బువేస్తా.

వ్యక్తి:- మెడలోవున్న నాజోలిలో పడియండిబాబూ

గుం:- నీజోలి నేనుఅంటను. చెయ్యిపట్టు.

వ్యక్తి:- రెండుచేతులూ లేవండి, బాబయ్యా.

గుం:— ఏమిటీ ! నీచేతులురెండు ఏమైనాయి ?
(తనలో) కంఠస్వరం పరిచితమైనదానిలా గున్నదే !

వ్యక్తి:— యుద్ధంలో గుండుదెబ్బలు తగిలితే, ఆస్పత్రిలో తీసిపారేశారు, బాబయ్యా.

గుం:— కొంపతీసి నువ్వు మావిశ్వపతిరావు కావుగదా ?

వ్యక్తి:— నాపేరు అదేనండి బాబయ్యా. తమరెవరండి?

గుం:— ఈవూర్లో గుంపన్న నెరుగుదువ్ ? నేను గుంపన్నని. పాపం ! విశ్వం, నీస్థితిచూస్తే నాకుచాలా దుఃఖంగావుంది. ఇకను నీజీవితం ఎలాగుగడుస్తుందా, అని నేనాలోచిస్తున్నాను. అప్పటిస్థితికీ, ఇప్పటిస్థితికీ, ఎంతవ్యత్యాసం ? ఆహా ! ఏమిమార్పు ! అచ్ఛతం, ఈశ్వరలీల !

విశ్వ:— శ్యామలబాగుందీ ?

గుం:— శ్యామలకే, బంగారుతల్లిలాగుంది. ఆమె రేపో నేడో ఒకశిశువుకే తల్లికాబోతుంది. నీళ్ళాడే పోద్దులామెకు.

విశ్వ:— చాలా సంతోషం. శ్యామలకు వివాహం అయిందంటే నాకు షరమసంతోషం. వెర్రిమొగంలాగు నాకోసం ఎదురుచూస్తూ బ్రహ్మచారిణై కూర్చోకుండా !

గుం:— ఆలా అనుకోడం నీవెరి!— నువ్వు వెళ్ళిన మూడుమాసాలకే 'భారతీ బుక్స్టాలు' మేనేజరు శ్రీనివాసాన్ని వెళ్ళిచేసుకుంది.

విశ్వ:— వాళ్ళిద్దరూ సుఖంగావున్నారు, నాకంతే చాలు.

గుం:— కావలసినంత సుఖం - సుఖానికే ?

అని గుంపన్న పూరుమాగ్గం పట్టాడు. “ఆహా, దైవ సంకల్పం. ఒకప్పుడు స్ఫురద్రూపినని మురిసిపోతూండిన విశ్వ పతిరావుకి అంగవైకల్యం, అధర్వం! నాలాగు గూని వుండి వుంటే తనకీబాధ తప్పిపోనుకదా!- నాగూనికి పనివేల నమ స్కారాలు!” ఇటువంటి ఊహలలో గుంపన్న తనయిల్లుచేరి పడకకుర్చీలో చేరపడ్డాడు. “బాబూ, స్నానానికి వేడినీళ్ళు కాగినై” అన్నది పనిమనిషి అకమ్మ.

*

*

*

ప్రతిమనిషికి ఏదోఒకగూని ఏదోఒకలోపం అనిమనం అమకొనేది,- ఏదో ఒక లోటుబాటు వుంటూనేవుంటుంది. అలాంటిలోపం వుండడమే మంచిదనుకోండి. అలాంటి లోటు బాటువల్ల మనకెంతలాభంవుంటుందో మనం ఊహించలేము, నిజంగా. అది దైవేచ్ఛ. దైవం అలాంటిలోపం మనలోవుంచి నందుకే మనం కృతజ్ఞులమై యుండాలి. సెలవు.

27 ^{సం} సంవత్సరము
తెలంగాణ (పత్రిక)

నా రి క్షో నం

[ప్రకాశక]

—: ఇం దు వ చే వా రు :—

పు రు ము లు.

రాజావారు.

రాజావారి తమ్ముడు.

(పేరు బూటకరావు బహద్దరు)

మంత్రీగారు.

దర్వాన్ (పేరు నెమలయ్య)

బోయగురవడు.

దాసరి. (ఇతడిది కేవలం వట్టివేషం. నడకే, మాటా
మంత్రీ యేమీవుండదు.)

స్త్రీ.

శౌరి. (గురవడికూతురు)

గారికోసం

[ప్రకాంకిక]

౧

[స్థలం:—మహారాజావారి మహాలులో ఒకగది. రాజావారు సోఫాకుచేరబడి హుక్కాత్రాగుతుంటారు. నిషాచేత ఆర మోడ్లు కనుదోయి. వయస్సు 50 అయినప్పటికీ, 45 వలె కనిపిస్తారు, మీసాలకి రంగు, కట్టినదంతాలు - మొదలైన తెచ్చిపెట్టుకున్న ఆడంబరముచేత విలాసపురుషుడని ముఖస్పష్టంగా చెబుతుంటుంది.

సమయం:—మధ్యాహ్నం రెండుగంటలవేళ.]

(ప్రవేశము:—దర్వాన్ నెమలయ్య - నెమలయ్య రాజావారి వంగి మూడుసార్లు సలాంచేసి, చేతులుకట్టుకుని)

నెమ:—మహారాజుగారి సౌఖ్యానికి బంగిమం కావోతే - ఏలినవారి దర్శనానికి పెధానమంత్రీగారు వచ్చి హజారంలో నిరీక్షిస్తున్నారు.

రాజా:—(కన్నులు కొద్దిగాతెరిచి) - ఎవరు ?

నెమ:—మంత్రీగారు.

రాజా:—కాదు, నువ్వెవరు ?

నెమ:—నేను, ఏలినవారి భృత్యకుణ్ణి, నెమలయ్యని, మహాప్రభో!

రాజా:—ఓ - దర్వాన్ - ఏమివచ్చావ్ ?

నెమ:—చిత్తం, దేవా, ఏలినవారి దర్బారు ఉత్పేక్షించి మంత్రిగారు హజారంలో నిరీక్షిస్తున్నారని మనవిచేసుకుందుకు వచ్చాను.

రాజా:—రేపుదర్బారులో 12 గంటలకి కలవమని నా ఆజ్ఞగా చెప్పి.

నెమ:—చిత్తం, చిత్తం - చాలాముఖ్యమైన పని మంత్రిగారు సెలవిచ్చారు. ఇసంబు చెయ్యడానికి నీలులేదని చెప్పమన్నారు. శ్రీవారికి ఏలినవారికి, ప్రైవేటుగా - ఏదోవిషయం - మనవిచే....-

రాజా:—నెమలయ్యా, ఆమాట మాకుముందెందుకు చెప్పావు కావూ? - నువ్వు, పరుగునా వెళ్ళి, దివాన్ గారిని శీఘ్రంగా ప్రవేశపెట్టు.

నెమ:—చిత్తం, దేవా ! (పరుగునటిస్తూ, నిష్క్రమిం.)

రాజా:—(తనలో) ప్రైవేటుగా - ఏదోవిషయం- ఊరి - ఏవీటో, ఆప్రైవేటువిషయం ? దేశంలో, యెక్కడా శాంతిఅన్నమాట లేదు. మాకు, బొత్తుగానేలేదు. కాస్సేపు నిశ్చింత పలుక్కా కాల్చుకుందామంటే సమయం దొరక్కుండా వుంది - ముఖ్యమైనపని !- అంటే - బహుశా - ధనాగారంలో ధనమంతా అయిపోయిందని చెప్పడానికి వచ్చివుంటాడు. మేము, గొప్ప జమీందారులమన్న మాటేకాని, మాకెప్పుడూ డబ్బిబ్బందేగా ! (మూతి తుడుచుకుని, మీసాలు మెలిపెడుతుంటాడు.)

(ప్ర)వేశము:—మంత్రి, నెమలయ్య)

రాజా:—(మంత్రికి కుర్చీచూపిస్తూ) దయచేయండి, దివాన్జీ! (మంత్రిసానధానంగా కూర్చుంటాడు) ఏమిటి, సంగతి?

మంత్రి:—చాలా ముఖ్యమైనవిషయం మహారాజా.

(అతి దీనత్వంగా, కొంపపోయినట్లు మొగంపెడుతాడు.)

రాజా:—(ఆత్రుతగా) ప్రజలూ, రైతులూ, ఎవరైనా తిరుగుబాటు చేస్తున్నారా?

మంత్రి:—అబ్బే, అనికానేకాదు - మహాప్రజలు వట్టి మేదకులు - కేవలం గంగిగోవుల్లాంటివాళ్లు. నెత్తురు వచ్చే వరకూ పన్నులుపితికినా, ఏడుస్తూ పూదుకుంటారు - ఇప్పుటికింకా ప్రజలఏడుపువరకే వచ్చింది వ్యవహారం, ఇంకా తిరుగుబాటువరకూ రాలేదు, కథ. వస్త్రుత్వంలో తిరుగుబాటుభయం తమకెంతమాత్రం అక్కణ్ణేదు, ప్రభూ!

రాజా:—శత్రుభయమై యుంటుందా?

మంత్రి:—ఉద్దండరావు, భీకరరావు మొదలైన సేనానాయకులు, ఏలినవారిరాజ్యాన్ని - అనిమేషులై - అప్రమత్తులై - కాపాడుతూంటే - మనకా శత్రుభయం?

రాజా:—(స్థిమితవడి) అయితే మరేమిటి?

మంత్రి:—ఏలినవారి తమ్ములు, చిరంజీవులు, శ్రీబూటకరావు బహద్దరునాగ్నిగురించి -

రాజా:—మాతమ్ముడా? అయితేయేదో స్త్రీలం పట మయ్యుండాలి - అంతేనా?

మంత్రి:—(గుటకలు మింగుతూ) చిత్తం, చిత్తం - ఏలినవారు సగిగా కనిపెట్టారు - అన్నీ తెలిసినవారి కంతగా చెప్పక్కరలేదు.

రాజా:—క్రిందటిసారి భయంకరరావు కూతురు - ఈసారి యెవరో ?

మంత్రి:—ఈసారి చాలా నీచమైనవిషయం ! ఏలిన వారు క్షమించాలి.

రాజా:—(కళ్లెర్రజేసి) ఏమిటీ-రాణుగ్లో ఎవరినైనా-?

మంత్రి:—కాదు, కాదు దేవా - పాపము శమించు గాక ! (తలవంచుకొని, విచారంతో తల మీదికి క్రిందికి వ్రాపుతాడు) - తలుచుకుంటే - చాలానీచమైన విషయం !

రాజా:—ఏమిటా విషయం ?- మంత్రిశేఖరా, నీళ్ళు సమలక అదేదో పైకితెమల్చుండి వేగంగా !

మంత్రి:—మహారాణీ సర్కారువారి చిన్న దాసియొక్క సవారిమోసేటటువంటి, బోయగురవయ్య కూతురు !!

రాజా:—(నిర్భాంతపడి సోఫాకి చేరబడిపోతాడు) ఏమిటీ - మళ్ళీ - మ - మ - మళ్ళీచెప్పండి, మంత్రిజీ !

మంత్రి:—బోయగురవడి కూతురు !- స్మశానందగ్గర మాలచెరువు గట్టుకింద గుడిసెలో వాళ్ళకాపురం - పిల్ల చాలా సౌందర్యవతి అంటున్నారు పూరంతాన్ను. కోటలోని స్త్రీజనం యీవన్నదికంటే రూపసిఅంటున్నారు, మహాప్రభో! అప్పుడే నెలవదిహేను రోజులైంది - మనపట్నం యువకులంతా - మాలచెరువుగట్టున ఉదయం, సాయంకాలం ఆపిల్ల దాన్ని చూడడానికి - ఈగలు ముసిరినట్టు ముసురుతున్నారుట ! ఆపిల్ల - చెరువుకి స్నానానికీ, నీళ్ళకోసం వచ్చిపోతూంటుందిట. ఆమెసౌందర్యం చెప్పుకుంటూ పట్టణమంతా తలకిందులైపోతుంది !

రాజా:—(ఆలోచనాతత్పరుడై) అసంభవము - నమ్మడానికి వీలేకుండావుంది !- మంత్రీ, నేనునమ్మజాలను (ఉత్తేజుడై) చంద్రవంశంలో తిన్నగా సంబంధంకలిసిన మావంశంలోని ఒకానొక రాకుమారుడు - బోయవానికుమార్తెను !- హేయము !- నీచము !- కానేరదు - ఎంతమాత్రమూ కానేరదు !- మంత్రీ ఈవిషయంలో మీరేదో పొరబడ్డారని నావ్రాహ !

మంత్రీ:—లేదు, మహారాజా !. నేనుచెప్పినది ముహూటికీనిజం !- నాచెవులతో నేనువిన్నాను, నమ్మకస్తుల ద్వారా !- ఆచెరువు గట్టుదగ్గర - పలినవారు మన్నించండి - శ్రీవారి తమ్ముడుగారు కాచివుండి, ఆపిల్లది - చెరువులో స్నానంచేసి తడిబట్టధరించి వస్తూంటే - ఊమించండి దేవా !- దృశ్యాదృశ్యమైన ఆమె అంగసౌష్ఠవాన్ని చూచి ముగ్ధుడైపోతూంటారని నేను చెవులార విన్నాను, ప్రభూ !- ఆయన - ఆపిల్లని - ఒలాత్కారంగా ఎత్తుకుపోయి, రాక్షసవివాహం చేసుకునేందుకు - ప్రయత్నిస్తున్నారని తోస్తుంది !

రాజా:—రాక్షసవివాహము !- కాదు - అది, వైశాచిక లాలసకాని, వేరుకాదు. బోయపిల్ల నెత్తుకుపోతాడే ?- ఎత్తుకుని పోతాడుగా ?- ఊ-అయితే ఎప్పుడెత్తుకుపోతాడు?

మంత్రీ:—రెండుమూడు దినాల్లో !

రాజా:—వీలులేదు - ఆకృత్యంఎన్నటికీ జరుగనేరదు - నేను జరుగనీయను !- రాజునైన నేను - ఆటంకపరుస్తాను !- తమ్ముడైయ్యేది, ఎవ్వరయ్యేది, వాడి, 'ఎరెస్టు'కు హుక్కు జారీచేస్తాను ! (రోషావేషుడైతాడు)

(కొంచెముసేపట్లేయుండి, ఆలోచనలోపడి) అయితే మంత్రీ !- ఆపిల్లని - మీరు చూచారా ?

మంత్రీ:—ఆఁ! (అని సందేహించి) లేదు, చూడ లేదు ప్రభూ!

రాజా:—అయితే, ఆపిల్ల చాలాఅందమైనదని మీకే తెలుసును!

మంత్రీ:—అంటే - మరి - అనగా - ఊహితా అనుకున్నమాట!

రాజా:—(వెక్కినవ్యూతో, ఆతురంగా) ఆపిల్ల సొందర్యంగురించి అంతా ఏమనుకుంటున్నారు, మంత్రీ!

మంత్రీ:—ఆపిల్ల - సన్నంగా, పొడుగ్గా వుంటుందిట!-

రాజా:—(అగీకారం, ఆనందం సూచించేటట్టు బుర్ర వూపుతాడు) - ఊఁ.

మంత్రీ:—పిరుదులుదాటి పడే నల్లనిజుత్తు!

రాజా:—ఊగరాలుజుత్తు?

మంత్రీ:—కాదుట - స్వామైన నునుపుజుత్తేనట! చక్కని చక్కొల్లాంటి కాటుకకళ్ళు!- వాటిమీదను తీర్చిదిద్ది నట్టు బొమలు!- ఇక కిందికిపోగా—

రాజా:—సరే, అట్టేపరిశీలనెందుకు, చూడనిదానికి?—కాని, ఇప్పుడు మీవర్ణనబట్టి పిల్ల చక్కనిదైవుండాననే మాయొక్క అభిప్రాయమున్ను. ఆపిల్ల చాయగురించి ఏమనుకుంటున్నారు?— శరీరచ్ఛాయ?

మంత్రీ:—చక్కని చామనచాయట! కుర్రాళ్ళంతా ఆ చామనచాయనుంచే ముగ్ధులైపోతున్నారుట ప్రభూ! శాస్త్రంలో ఏమన్నాడంటే, చామనచాయగల చాన - భర్తని - ...

రాజా:—(పరధ్యానంగా) శాస్త్రం, గీత్రం మాటకే
గాని - చామనచాందైతే - నిజంగా - చాలా చక్కనిచాయి!
(అంగీకారభావంతో తలవూపుతాడు.)

మంత్రి:—(రాజయొక్కస్థితిచూచి, గ్రహించి) కాని,-
ప్రభూ! మనం - ఒక్కవిషయం, మరచిపోకూడదు - అదేమి
టంటే, ఆపిల్లి ఒకబోయవాని కూతురు. తక్కువజాతి- అతి
తక్కువజాతి-బోయ- చండాళిని అన్నమాట!

రాజా:—(త్రుళ్లిపడి, ఏవగించుకొంటూ) ఊ! ఇందు
మించుగా చండాళిని!

మంత్రి:—ఆసంగతొకటి తలుచుకుంటే నాకు శరీరం
గరపొడుస్తోంది!

రాజా:—నాకూ గరపొడుస్తోంది!

(ప్రక్కగానున్న నెమలయ్య, ఆశ్చర్యంతో
కళ్లు బాగావిప్పి, తనలో)

నెమ:—(తనలో) నాకూ, ఈగరపొడుపులలో భూమి
గజగజలాడుతూన్నట్టుగా వుంది!

రాజా:—మంత్రి, అయితే, మాతమ్ముడు సంగతి పట్న
మంతటా ప్రాకిందా, లేక -?

మంత్రి:—లేదు. ఇంకా బాగాప్రచారంలోకి రాలేదు.
గోడలమీద మసిబొగ్గువ్రాత లేమీ, యింకా కానరావు.
ఎవళ్ళో, ఒకరిద్దరు కుర్రాళ్లు మాత్రం చెరువుగట్టున, నాలు
శ్శాదుసార్లు, అతగాడు, ఆపిల్లినిచూచి దగ్గడం, సకిలించడం,
చూచినట్టుగా నాకు తెలిసింది. నిజవో! అబద్ధమోకాని,
నిన్నట్నుంచీ - ఆ అమ్మాయి, అతడూ - రహస్య సంభాషణలు
సాగిస్తూన్నట్టుగా కూడా - వినికీరి!

రాజా:—మంత్రీపుంగవా, మనం - ఈవిషయంలో - జాగ్రత్తగా మసలాలి. (ఆలోచించి) వినికెరి! - వి-ని-కి-రి!!- సరే - మావాడు ఈవేళరాత్రి, అనగా రేపు తెల్లారేలోపున, ఆపిల్లని, ఎత్తుకుపోతాడనే, తమ అభిప్రాయమా?

మంత్రీ:—వ్యవహారం ఇంకా అంతమట్టుకు ముదరలేదనే నా అభిప్రాయం - ఈరెండురోజుల లోపున అట్టిప్రమాదం సంభవింపకూడదనే వదలిబట్టి గోచరిస్తూంది, నాబుద్ధికి -

రాజా:—(పరధ్యానంగా) అయితే మన ప్రయత్నానికి వ్యవధి ఉండన్నమాటే -

మంత్రీజీ, మనం ఈవిషయంలో అతి జాగరూకులమై యుండాలి! అదికాక మన ఆలోచన, మన యిద్దరిలోనే వుండాలి!

(చాటుగా నిలబడిన నెమలయ్య, గుడ్లు మిటకరించి

బాగా చాటుకి జరుగుతాడు)

ఈలాంటి సందర్భాల్లో తొందరపాటు తంతమాత్రం పనికిరాదు - ఏమంటారు?

మంత్రీ:—(అంగీకార సూచనగా తలవ్రాపి) ఔను.

రాజా:—తొందరపాటువల్ల కార్యం రసాభాస కావచ్చు - ఇంతకూ, ఈసంగతి మనం విన్నదికాని - కల్లారా చూచినది కాదు! అందుచేత మనం తొందరపడ్డామో, అనవసరంగా రాజ్యం గగ్గోలెత్తిపోతుంది. రాజ్యానికి, రాజవంశానికి, లేనికళంకం మనమే తెచ్చిపెట్టినవాళ్ల మాతాము. అందుచేత మీకుతోచిన ఉపాయం ఉపాయం ఏమిటంటే:- తమ్ముడు, ఉదయం, సాయంత్రం కోటకదలకుండా ఉత్తర్వు చేద్దాం! మీరేమంటారు?

మంత్రీ:—చిత్తం ఏలినవారి ఆజ్ఞకి తిరుగువుంటుందా?

రాజా:—మంత్రీ, మీరు - ఆకుర్రదానిమీద ఒక కన్నుంచాలి. అంటే, మరేంకాదు (మంత్రీ నెరిసినజుత్తు తణుము కుంటాడు) ఆపిల్ల ఉద్దేశాలు ఎల్లాంటివో - అసలాపిల్ల ఏ రకమో, మీరు తెలుసుకోవాలి.

మంత్రీ:—(ససంభ్రమంగా) చిత్తం, చిత్తం, ఏలినవారి ఆర్డరుకి తిరుగు వుంటుందా? తప్పకుండా, మీరుచెప్పిన విషయాలన్నీ - ఓడ్చి, వడబోసి, మరీచూస్తాను. సెలవుపుచ్చు కుందునా?

రాజా:—అటుపిమ్మట - మంత్రీజీ - మరి - ఆపిల్ల - నిజంగా - అంతమనోహరంగా - వుంటే (తిరిగి ఆలోచిస్తాడు)

మంత్రీ:—చిత్తం- ఆసంగతికూడా, నేను, స్వయంగా పరిశీలిస్తాను - శ్రీవారిఆజ్ఞ శిరసావహించడానికి, ఈసేవకుడు సర్వకాల సర్వావస్థలయందూ-సిద్ధంగా వుంటాడని, నమ్మండి, దేవా! (రాజముఖం కనిపెట్టి, అతడు మోహసముద్రంలో కొట్టుకుపోతూన్నట్టు గ్రహించి, తలవ్రాపి) ఇంతకూ...బోయి వాని కూతురేమిటి, రాచబిడ్డ నాకర్పించే సౌందర్యం కలిగి వుండడమేమిటి? బాగా ఆలోచించగా - నాకు - ఇదంతా - అబద్ధమేమో అనిపిస్తుంది.

రాజా:—నిజంకాకపోవాలనే, నాఆశ! లేకపోతే చిరం జీవి మాతమ్ముడు నిష్కారణంగా నిందితుడౌతాడు. ఈసంగతి అబద్ధం కావాలనే నేనుమనసార కోరుతున్నాను.

మంత్రీ:—ఇది నిజంకాకపోవలనే, నా పార్థన కూడను!- స్వచ్ఛమైన స్ఫటికలాంటి రాజవంశానికి మచ్చ తేకుమా సర్వేశ్వరా - అని - నేను నేటిఉదయంనుంచి పార్థన చేస్తూన్నాను!

రాజా:—ఊరంతా అనుకున్నట్టుగా, ఆపిల్ల - అంత చక్కగావుంటే -! ఏమిటో - స్వయంగా చూస్తేనేకాని నే నేమీ చెప్పలేను!

మంత్రి:—తమకెందుకూ శ్రమ? - ఖల్మివారితరపున నేనేచూచి అన్నిసంగతులూ, తప్పిలుగా మనవిచేసుకుంటాగా ప్రభువువారికి ?

రాజా:—సరే. రేపుడదయం నాకు తెలియబర్చండి. సరిగా ఎనిమిదిగంటలకి, తెలిసిందా ?

మంత్రి:—అవశ్యం! - సెలవు ! (రాజుకి నమస్కరించి ఒకవైపు నిష్క్రమిస్తాడు.)

(రాజు రెండవవైపు నిష్క్రమిస్తూంటే, చాటునున్న నెమలయ్య ఎదురుగావచ్చి, నవ్వుతాడు. నే ప్రయత్నంలో నాలుగైదుసార్లు దగ్గి, ఏమీఎరగనట్టు 'ఎటన్షన్'లో నిలబడు తాడు. రాజు త్రుళ్ళిపడి, సర్దుకొని, రోషావేశంతో)

రాజా:—ఓరీ, దర్వాన్ ! నువ్వింకా ఇక్కడే వున్నావా? - ద్వారంలోనిలబడి ఏడవకుండా, ఈమూలనెందుకు నక్కావు, నువ్వు? -

నెమ:—(వణకిపోతూన్నట్టు నటించి) చిత్తం, చిత్తం - ఏలినవారు అన్నంపెట్టించాలి - తల్లిదండ్రుల కొక్కణ్ణి, ఏలిన వారి సమక్షాన్ని, మంత్రిగార్ని ప్రవేశపెట్టినాక, ప్రభువు వోరు నన్నుపోమ్మని చెప్పలేదు. అంచేత, నాలవసరం, ఏలిన వారికి, ఏవైనా వుండొచ్చుననుకుని, ఈవోర నిలబడ్డాను మాప్రేరే.

రాజా:—మేమూ, మంత్రి మాట్లాడిన రాచకీయ రహస్య విషయమంతా నువ్వు విన్నావన్నమాట ?

నెమ:—లేను, మాప్రభూ !

రాజా:—లేదూ, లేదూ ?- పుండ్రాభోక్ - అబద్ధ
మాడుతున్నావు, మాయెదుట !

నెమ:—(వణకిపోతూ) ఏలినవారు రచ్చిందాలి -
ప్రమాణపూర్తిగా, నేను ఒక్కమాట వినలేను, దేవా !

రాజా:—ఇక్కడ నుంచున్నవాడివి, వినకపోవడం
ఏలాగురా, పెద్దమ్మా ?

నెమ:—నాచెవులురెండూ గట్టిగా మూసేసుకున్నాను
మాప్రభో !

రాజా:—నిజంగానూ ?

నెమ:—అబద్ధమాడితే నాపీక మొదలంటాకోసీండి
దేవా !

రాజా:—(వికసించిన ముఖంతో) అయితే, నెమలీ,
నేనూ, మంత్రిగారూ, మాట్లాడిన రాచకీయవ్యవహారం
గురించి నువ్వుఏమీ వినలేదన్నమాట !

నెమ:—సత్యప్రమాణకంగా, ఒక్కమాట నాచెవి
సోకనేదు.

రాజా:—మంచిది ! (నిష్క్రమణ)

నెమ:—(తనలో) రాజుగోరినీ, రాజుగోరి తమ్ముడు
గోరినీ, రాజుగారి ముఖ్యమంత్రిగోరినీ - దివాణాలో దికడం
తుల్లాంటి ముగ్గురిమొగోళ్ళని - ఒక్క 17 ఏళ్ళపిల్ల - అదీ,
ఒక కడజాతి బోయపిల్ల - తుపానువచ్చి, పెద్దవృచ్చాల్ని
వూపేసినట్టు, అమాంతంగా ఊపెత్తించేస్తూంది - ఆగాలి -
ఎవల్లకి తగుల్తాదో !-

గారికొనం

[ప్రకాంకిక]

౨

[స్థలం:—రాజావారు రహస్యాలోచనలు సాగించేగది.
సమయం:—ఉదయం, ఎనిమిదిగంటల వేళ.]

(రాజు, మంత్రి మాట్లాడుతుంటారు)

రాజు:—అయితే, అంతప్రమాదమైన సౌందర్యం ఏమీ లేదంటారూ, మంత్రి !

మంత్రి:—ఎబ్బే !, ఏదో ఒకమోస్తరు ! గ్రామ్య వాసుల్లోకల్లా నయం - అంతమట్టుకే.

రాజు:—కళ్లు, ఏలాగుంటాయి, ఆకుర్రదానివి ?

మంత్రి:—అంత పెద్దవీకావు, అంత చిన్నవీకావు.

రాజు:—తక్కిన శరీరంమాట ?-

మంత్రి:—కొంచెం దిబ్బగానూ, మోటుగానూ వుంటుంది కాని మృదూత్వంఎక్కడా లేనట్టేవుంది, నామట్టుకి... ఇక, సున్నితం, నాజూకూ, వెతికినా కనుపించవు.

రాజు:—ఆఖరుకి, అంతే ?- నేచెప్పలే, ఇదంతా ఒట్టి ఆర్భాటమేనని ?

మంత్రీ:—చిత్తం, జత్తుకూడా, మనం నిన్ననుకున్నంత పొడుగ్గా వుండడేమో, అని నానిశ్చయం. మీదుమిక్కిలి అతి మోటుగా చుట్టబడి, ఒక చుట్టకుదురులాగుంది.

రాజు:—(నిరాశ సూచించేటట్టుగా, అవయవాలన్నీ వదులుగా ఎక్కడవక్కడ పడేసి, నిట్టూర్పు) శరీరచ్ఛాయ?—

మంత్రీ:—అబ్బే! వాలిపోయినట్టుగా - తెల్లని బల్లి రంగుగా - ఎట్టితేజస్సూ లేక - వున్నది. చిత్తగించారూ?

రాజు:—(నిస్పృహగా) ఈమాత్రందానికేనా రాజ ధానిలో యువకులంతా తల్లడిల్లి తైతక్కలాడుతున్నారు?

మంత్రీ:—అంటే - ఎలాగైనా, కొద్దో, గొప్పో, అందంగావుంటుందనే అనుకోవాలి అనుభవ వైద్యులమైన మనకి అంతగానచ్చకపోయినా, కుర్రముండావాళ్ళని కూడ దీసేటటువంటి ఆకర్షణశక్తి లేకపోలేదు - లేకపోతే పట్నపు యువకులంతా ఎందుకుపోతారామెవెంట?— కాని, నిన్న మనం అనుకున్నట్టు కోటలోని స్త్రీజనం సౌందర్యంతో సరి పోల్చదగినది ఎంతమాత్రమూ కాదు!

రాజు:—(ఏమీతోచనివానివలె చూస్తూ) అయితే మా తమ్ముడు, ఈరొంపిలో ఎలాగుదిగబడ్డాడా అని నాఅనుమానం!

మంత్రీ:—అదే, నాకూ, నిన్నసాయంత్రం ఆపిల్లని చూచినప్పట్నుంచీ, సందేహం కలుగుతూంది.

రాజు:—మావాడు, ఇంకా మాలచెరువుగట్టుకి వెళ్తున్నాడా?

మంత్రీ:—చిత్తం. నిన్నను నేను తమఆజ్ఞను సారంగా, ...

రాజు:—మంత్రీజీ, ఆపిల్లపేరేమిటో కనుక్కున్నారూ?

మంత్రి:—చిత్తం, శారి!- అంతమాత్రం కనుక్కోకుండా వుంటానా ?

రాజు:—శారి - శారి - పేరుచక్కనిదే !

మంత్రి:—నిన్నను నేను శారినిచూచి, గుర్రంమీద తిరిగివస్తాంలే, తమ తమ్ముడుగారుకూడా విలాసంగాముస్తానై హస్తబలులోని అరబ్బీకంచన్మీద టక్ టక్ మని వెళ్లుతున్నారు. నన్నుచూచి, ఆయనముఖం ఒకకళ తగ్గిపోయింది కూడాన్ను - అనకూడదు కాని, నిజంగా - ఎంతటి హైన్యానికి దిగబడ్డారు!- నాకుతోచిన దేమంటే - (సందేహించును)

రాజు:—చెప్పండి, సంకోచింపక -

మంత్రి:—ఇది ఎంతమాత్రం మోహంకాదు ! బహుశా ఏదైనా మంత్రప్రయోగంవల్ల - నాబుద్ధికి ఎలాగు తట్టు తూందంటే - శ్రీ తమ తమ్ముడుగారు పూర్తిగా ఆమంత్ర శక్తికి వశులైపోకుండానే, శ్రీవారైన తమరు శిష్యునిగా ఏదో ఒక ఉపాయాహన్ని - ఆయన మాలచేరువువైపు వెళ్లకుండా చేసేడం మంచిది - లేకపోతే కర్పూరంలాగు కమ్మదనం వెదజల్లే తమవారం కంపుకొట్టకమానదు - ఈవృద్ధమంత్రిమాట చెవినిపెట్టండి.

రాజు:—కాని, నామాటమింటాడూ, మావాడు ?

మంత్రి:—వినకేం ? ఏలినవాని ఆజ్ఞ జవదాటడానికి రాజ్యంలో ఎవ్వరికి సాహసంవుంది ?- రాజాజ్ఞ !-

రాజు:—మావాడికి రాజాజ్ఞ, గీజాజ్ఞ జాన్తానె.

మంత్రి:—అలాగైతే - రాజాజ్ఞ తోసిపుచ్చే పరిస్థితులేవస్తే, శ్రీవారి తమ్ముడుగారిని, రాజ్యంలోనుంచి నిర్వాసునిచెయ్యడం మంచిదని నావూహ ! ఏదో ఒక foreign

town మిషపెట్టి, ఏ America కో, England కో విమానం
మీద పంపించేయండి.

రాజు:—ఆవిషయమై నేను తీవ్రంగా యోచిస్తాను !

మంత్రి:—చిత్తం, నిజంగా, బాగా ఆలోచించవలసిన
విషయం !- నాకు సెలవా, మరి ?

రాజు:—సరే -

(మంత్రి నిష్క్రమణ)

రాజు:—(తనలో) పట్నంలో మొగపురువులన్నీ బె.
ల్లాన్ని చీమలు వెబడించినట్టు, ఆఅమ్మాయి వెచు వెటనే
తగిలివుంటూంటే - ఈముసలిమంత్రి - ఏదో సాధారణమైన
సౌందర్యం అంటాడే!- ఇందులో, ఏదోఒక పరమరహస్యం
వుంది - లేదా, ఈ ముసలిమంత్రి మరొకపిల్లని చూచివుం
టాడా? - లేదా, మావాడు, మంత్రికిలంచమిచ్చి ఇలాగు
చెప్పమనివుంటాడా? - అలాగైతే, దేశంలోంచి వెడలగొట్ట
మని సలహాయిస్తున్నాడే!- ఏమిటో!- ఆలోచించినకొద్దీ
ఇది చాలాచిత్రంగా కనిపిస్తుంది - నేనే స్వయంగాపోయి
చూస్తాను - నాకళ్ళతో చూడాలి, ఏదైనా, నేనుసమ్మాలి -
నాకళ్లు ! (Dressing table అద్దంలో ముఖంచూచుకొని)
నాకళ్ళు - చాలా అందమైనకళ్ళని నాభార్యలు రోజూ అం
టూంటారు! - - ఆపిల్ల - నిజంగా చక్కనిదేఅయితే - ఊ -
ఇవాళ సాయంకాలమే - చీకటివేళ - మారువేషంవేసుకుని
బయల్దేరుతాను - నెమలయ్యనికూడా నావెట మారువే
షంతో వచ్చేటట్టు ఉత్తర్వుచేస్తాను!- దర్వాన్కూడా వెట
నుంటే మంచిది: ఎటుంచి ఎటొచ్చినా పాపకృత్యాని కిన్ని
ప్రయత్నాలు!-

[తెర]

గౌరికోసం

[ఏ కాంకిక]

3

[స్థలం:—మాలపేటలోని బోయగురవడి పూరిల్లు.
సమయం:—మధ్యాహ్నం, మూడుగంటలవేళ.]

(గురవడు ఈతచాపమీద పడుకొని చుట్టకాలుస్తుంటాడు. వానికూతురు గౌరి, ద్వారాని కొకప్రక్కగా కూర్చోని చేటలోబియ్యం బాగుచేస్తుంటుంది. గౌరి నిజంగా చక్కనిచుక్క.)

గుర:—తల్లిలేనిపిల్లవు - నీకుతల్లయినా నానే, తండ్రియినా నేనేకాబట్టి - యింతమట్టుకి చెబుతున్నా. ఈడాచ్చిన పిల్లవు, పెపంచనిండా యిసవుముండాకొడుకులు నచ్చావనచ్చలు. సాల జాగ్రత్తగుండాల!

గౌరి:—తెలిసింది, నాయనా! నువ్వులేనప్పుడు తలుపేసుకు కూకుంటా. నువ్వొస్తేనే తలుపుతీస్తా. ఇకబయవేరే?

గు:—చెరువుకేసి, స్నానానికి - నీళ్లుతేడానికి - ఎక్కడప్పుడు కూడా బవుజాగ్రత్తగుండాల. కాని ముండావోళ్ళు కాసుకొనివుంటారు. మీతల్లి - బ్రతికుంటే - నీకేళ్లమూ

తప్పిపోయ్యేది, నాకు బంగలేకుండా పోయ్యేదికదా అని నా చుక్కం ! (కన్నీరు తుడుచుకుంటాడు)

గౌ:-అదా, నాయనా, నీబయం ? నీకలాంటి బయం అక్కలే ! మాలపేట పిల్లలమంతా ఒక్కగుంపుగా నిడవ లెత్తుకెళ్లి, చెగ్గో స్నానాల్చేసి, నీళ్లు ముంచుకొత్తున్నాం, ఆడుకుంటూ, పాడుకుంటూ -

గు:—ఏమో, నాతల్లీ - నిన్నొక అయ్యసేతులో ఎట్టి చందాక నాపానాలు కొట్టుకుపోతుంటాయి. కులం తక్కువ వోళ్ళమైనా గునం రచ్చించుకోవాలె, మాయమ్మా ! పానాలైనా తీసి పారెయ్యొచ్చుగాని, మానంమట్టుకు పదిలంగా కాపాడుకోవాలి, నాతల్లీ !

గౌ:- కులం !- జాతి !- నాయనా - కులం, జాతి- ఇవి ఎవ్వరేర్పాటుసేసారు ? మనుసులా, లేక భగమొతుడా?

గు:—బగ మొతు డిల్లాంటిపొరపాటు చెయ్యడు. బగ మొతుడు మసలాటివోళ్ళని చూసి అసయ్యించుకుంటే మన గతేగావలె ? మసకీ సల్లనిగాలి, రాతి పండొంటియెన్నెల. ఈసౌక్యాలు, ఆనందాలు, ఉత్సవాలు - ఇయ్యన్నీ ఎక్కణ్ణించి వొస్తాయి, ఈశ్వరు డివ్వకపోతే ? ఈశ్వరుడి సూపులో మనమెంతో, మనరాజుగోరూ, అంతే - ఆతండ్రికి, ఆ పరమేశ్వరుడికి, కులంలేదూ, జాతీలేదు ! ఇవన్నీ మానవులు తెచ్చిపెట్టిన భేదాలేకావలె !

గౌ:—అదే, నేనూ అనుకుంటున్నా. మనిసికీ, మనిసికీ తారతమ్యం కులంబట్టికాదు, శీలంబట్టికాని. మనుసులు కల్పించిన కులగోత్రాలనిబట్టి, మానం, మర్యాదా నిర్ణయించలేము ఇప్పుడు, నానే ఉన్నాననుకో - నాశీలంనాది, అదిపయిత్రం

అని నానుభావిస్తున్నా నెప్పుడో - ఎప్పుడైతే నాశీలవేఁ నా
దేవుడని నాననుకుంటున్నానో - ఆపయిత్రమైన శీలాన్ని
రచ్చించుకోడం, నాకుయిధి - అదినామతం, అదినానోము,
అదినాదీచ్ఛ, అదినాధర్మం, అదినాకు ఆనందం - ఆదేనాకు
పాణం ! తనముద్దు బాగారుపిల్లల్ని గెడ్డతాపులనుంచి పెట్ట
కాపాడుకున్నట్టు, నాశీలంయొక్క సొచ్చత నాను కాపాడు
కోగల్గు !- నలుగురుమొగోళ్ళు నన్నుమోటాడి నవ్వనీ -
పదిమందొచ్చి నాయేపు పక్కనూపులు సూడనీ, నాకే
బయం ?- పాపం పూహలున్నవోళ్ళకి బయంకాని -?

గు:—నాబయంపటంటే, నువ్వు అందరిపిల్లల్లోంటి
అనాకారిదానివి కాకపోతివి. అప్పుడే ఇకసిస్తూన్న పువ్వు
నాగు, కొత్తగా అంకురిస్తూన్న వాయిసు ! మనవూరినిండా
మంచీచెడ్డా తెలియని మతోయిన మొగోళ్ళు ! సూడూ,
సెప్తా : పువ్వులన్నింటిలో సౌందర్యవైన పువ్వుమీదే,
అందరికళ్ళూ, దాన్నే తుంచిపారెయ్యడానికి సూస్తూంటూ
రందరూ !- కోటలోసంగతులు రోజూ సూస్తూంటానుగనక,
నాకు బాగాతెలుసు - అందుకే నీకింతమట్టుకి చెబుతున్నా-

గౌ:—నాయినా, మొన్నసాయంత్రం ఏజరిగిందో
తెలుసా ? నానూ, మనపేటపిల్లలు కొందరూ నీలైత్తుకుని,
చెరువునుంచి వొస్తుంటే, ఒకడు - రాజుతమ్ముడంట - నన్ను
సూస్తూ పళ్ళుపెకెట్టి గుర్తినాగు సకిలించాడు. నాకైతే
మొదట బయంకలిగింది కాని, మళ్ళీ ధైర్యం తెచ్చుకుని,
కొంగూ, కొసా సర్దుకొని, ఆడు నాకు ఎదురైతే బరువుకుండ
నెత్తిని కొట్టేడానికి తయారైపోయాను.

గు:—ఒక్క ఆయనగోరేనా?— నిన్న ముత్రిగోరొ
చ్చారా, మనయింటికి - ఆయన -

గౌ:—ఆ ముసలోడా?

గు:—ముసలైతేయే? ముచ్చట్లతో మురిసిపో
తూంటాడు, గొప్పోడుగనుక! వాళ్లకి దనముండి, గొప్ప
వోదావుంది. వాళ్ళేజేసినా చెల్లుతాది.

గౌ:—ఈపీనుగులు నన్నేటిసెయ్యగలవు నాయనా?

గు:—పోనీ, ఇంకామందీ - గొప్పోళ్ళవోక్కిట్లో ముష్టి
వోళ్ళనాగ నీయెనకాల తినుగులాడుతారు కాని, ముందు
వొచ్చి, నిన్ను పెళ్ళిసేసుకుంటానంటారేమో సూడు!— ఆ
పూసే యెత్తరు.

గు:—మలంతక్కవదాన్ని - నన్ను పెళ్ళిసేసుకుంటే,
ఆళ్ళ గౌరవానికి బంగంకలుగుతాదని కాబోలు?

గు:—ఆళ్ళగౌరవం అంతలోనేవుంది. రహస్యంగా ఎన్ని
మాలకూళ్లు కుడిసినా, అవే నెక్కకురావు.

గౌ:—ఎందును నెక్కకురావు?

గు:—ఎందుకా? రహస్యమని చెప్పాగా!— అందు
చేత, నిలువునా అబద్ధమాడేసి ఏమీ ఎరగమనేస్తారు!

గౌ:—ఒక ఆడపిల్లయొక్క సౌందర్యాన్ని, ఒక మాన
వొతియొక్క మానదనాన్ని సీకట్లో దొంగతనంగా ఎత్తుకు
పోడానికి ఈళ్ళందరూ సిద్ధమే. కాని, ఆడదాని మానం
యొక్క పొయిత్రత తెలిసికొని, మరసిచ్చి, పెళ్ళిసేసుకుని,
చక్కని దాంపత్యసౌఖ్యాన్ని అనుభోగించడానికి, జాతిబయట!
కాలమహిమ! ఈపురుసుల జీవితాలెంత తలక్రిందులైపో
తున్నై!— ఇలాంటివోళ్ళని పురుసులనడంకంటే, పురుగులంటే

బాగుంటాదనుకుంటాను ! ఇల్లాంటి సందర్భంలో - మనుసులు
జంతువులకంటే - కిందిమెట్టున వున్నారని చెప్పవలసివస్తుంది.

గు:—సందేగమేంటి ? దుష్టమెకం ఏటిచేస్తాది ? దాని
ఆకలిబాధ తీర్చుకునేందుకు, ఒకసిన్న చక్కని లేడిపిల్లకుత్తిక
కొంటేసి, ఆ నులెచ్చని నెత్తురుపీల్చి, ఆయెర్రని దంతాల్తో
అట్టాసంచేసి, రాకాసివలె రంకెవేసిపోతుంది - అదేయిధంగా
రాకాసిబుద్ధికి వాసులైపోయిన ఈగొప్పింటి మొగోళ్ళంతా !
తెలిచిందా - ధనంచేత, వోదాచేత, మత్తెక్కి ఎలాంటి పాప
కార్యాన్నికైనా తయారైపోతాడు ! బగమొతుడు, ఆళ్ళకి,
ఇదిమంచి . ఇదిసెడ్డ - అని తెలుసుకొనేటట్టు బుర్రలో బుద్ధి
పెట్టినా, ఆళ్ళు - ఆబుద్ధి, ఇనియోగించక, బుద్ధిపూర్వకంగా
బగవంతుణ్ణి దిక్కరించేస్తారు !

శ:—అలాంటిప్పుడు బగమొతుడు ఆళ్ళకి చతుర
వైపోడా ? ఆబగమొతున్నే నమ్ముకున్న మంత్రం నీరు
పేదలకి - (పైకిచూసి) ఆఅయ్య, ఆపదలన్నీ తొలగించమా ?
ఆతండ్రికి చేతకానిదేటుంది, లోకంలో ! నాకు - ఒక్కఅతని
సాయంవుంటే, నా నెవ్వరినీ, లచ్చంచెయ్యను, నాయనా -
రాజుతమ్ముడు కాదుగదా, ముఖ్యమంత్రి కాదుగదా - రాజు
నైనా - అటుండమంటాను, అన్యాయాని కొడిగట్టుకుంటే !

గు:—ఊరుకోవే, పిచ్చిపిల్లా ! రాజుగోరికి తెలుస్తే
కొంపపోతాది.

(ప్రవేశము : నెమలయ్య - ద్వారంలో)

నెమ:- (గొరినిచూస్తాడు) బోయగురవయ్య ఇల్లిదేనా?

(గొరినిలబడి పక్కకితప్పుకుని తండ్రివైపుచూస్తుంది.

గురవయ్యలేచి చాపమీదే కూర్చుంటాడు - కంగారుతో)

గురః—నానే గురవయ్యనిబాబూ - ఓహో నెమ
లయ్యా!- నోపలికిరా, బాబూ!- నువ్వొచ్చి ఎంతచేపైంది,
నాయనా!

నెమః—ఇప్పుడే వొస్తున్నా. నీయిల్లు కనుక్కు-ందికి
పావుగంట పట్టింది!

గురః—పేదోళ్ళ గుడిసెలన్నీ ఒక్కనాగేవుంతాయి!-
ఏటో!- పిల్లా, పీటట్టుకురా, నెమలయ్య కూకుందికి.

నెమః—ఆఁ! పీటావొద్దు సేటావొద్దు - నీపక్కనే
సాపలో కూకుంతాలే! (కూర్చొనును)

గురః—జాతితక్కువోళ్లం గఁదాని!

నెమః—గురవయ్యా, నీది శలానిజాతిఅని నీమొ
గాన్ని రాసుందేమో, సూపించు! నానేటానో తెలుసా? -
మనదంతా ఒకటేజాతి, మనిసిజాతి! తెలిసిందా? - అందు
లోకీ, ఇంతసుబ్బరతగావున్న ఈయింట కూకుంటేతప్పేటి?
ఇందులో నాకేదోసం కనుపించలేదు. గురవయ్యా, నువ్వు
రాబాయణం విన్నావా?

గురః—ఒక్కసారి, మాపేటని బొమ్మలాటాడినారు
చివరాత్రికి -

నెమః—అందులో, చబగిలని ఒక - మీబోయప్పిప్లే
వొస్తాది. ఆపిల్ల గొప్పబకుతురాలు. శ్రీరాముడికి - ఆక
తాతుందని యెంచి-బత్తితో, కొన్నిపళ్లుపేర్చి, కూర్చి, అవన్నీ
బాగా పండినాయో లేదోఅని, ఒక్కొక్కటి రుసూసి, ఆ
రామయ్యకి సమరిపిస్తాది. ఆ మగానుభావుడికి భక్తే ముక్యం
కాబట్టి, ఆపళ్లు, కళ్ళకిద్దుకుని భోంచేస్తాడు.

(ఇల్లంతా కలయజూచి, మూలనుంచుని కథవింటూన్న గౌరీవేపు దృష్టి కొంచెంసేపు నిలబెట్టి) - ఇల్లాంటి యింట్లో, నిజంగా, ఇస్తారేసుకుని, బోంచేస్తే తప్పేటి, గురవయ్యా?

గుర:—ఉత్తనే అంటావుగాని, నువ్వుమాయంట నిజంగా బోంచేస్తావా?

నెమ:—చెయ్యకే? కావాలంటే దాకలాగా, నీపిల్ల నేమైనా యిమ్మను - బోంచెయ్యకపోతే చూడు - కొసెడు దూరం గుర్రంమీద దాడుకొట్టి వచ్చేసరికి ఆకలొతూంది, కూడా!

(గురవయ్య కుమార్తెవైపు చూస్తాడు. ఆపిల్ల ఫలహారం తేడానికి లోపలికివెళ్తుంది.)

నెమ:—ఈజాతిబేదవనేది ఒక ఇనప్పురుగు. దాని సిగ్గొయ్యా! మనసూదుల్లోనే యిన్ని బేదాలు. గాలికూడా పోకరాదన్నవాళ్ళుకొందరు, అందు అంటరానివాళ్ళుకొందరు, అడుగుదూరాన్ని కొందరు. అదిమనని మొదలంటాకొరికి పారేస్తున్నాది. నాననేది సుచి, సుబ్బరత, గుణం, సీలం వున్నప్పుడు జాతిమాటే తలచనక్కర్లేదు - అదినాకు తోసిన మాట - ఇన్నావా?

(గౌరీ ప్రవేశించి, ఒక అరటిఆకులో ఫలహారం తెచ్చి నెమలయ్యముందు పెడుతుంది. నెమలయ్య, గౌరీముఖం దగ్గరా చూస్తాడు. ఆమె దృష్టికూడా ఒకతృటికాలం నెమలయ్య కళ్ళవైపు పోతుంది. వాళ్ళిద్దరూ రెండుక్షణాలు కళ్ళలోనే మాట్లాడుకుంటారు. గౌరీ సిగ్గుతో తలవంచుకుని ముసి ముసి నవ్వుతో లోనికిపోతుంది.)

నెమ:—(తింటూ) గురవయ్యా, నేలనిమన్నా, మీ
దను పూరి, అయినా ఈయింటిలోవున్న చల్లదనం రాజుగారి
కోటలోకూడా నేడుసుమా! ఇల్లు, ఇంతనిర్భలం వుంచుతాది
నీకుమార్తేనా?

గుర:—మరే! తల్లిసావుపిల్ల, అంచేత శాకిరీఅంతా
దానినెత్తినే, నెమలయ్యా,

నెమ:—పిల్లకి పెల్లి, ఇబాహంప్రయత్నం ఏమన్నా-?

గుర:—రేయి, పవలూ, అదేఆలోచన పడిందినాకు!
నెమలయ్యా ఎక్కడా సమ్మందంకానరాదు!

నెమ:—ఒకయేళ గొప్పింటివోడు యిమ్మంటే పిల్ల
నిస్తావా?

గుర:—గొప్పింటివోడు నాపిల్ల నెందుకడగొస్తాడు,
నాయనా?

నెమ:—ఎందుకో చెప్పనా!- నీముంగ టనవాలిసిన
మాటకాదు - పిల్ల సక్కనిసుక్క గనుక! ఒకవేళ అడుగు
తాడనుకో ఇస్తావా? రాజుగోరితమ్ముడు, బూటకరావు
బహద్దరుగోరు అడగొప్పినారనుకో, ఇస్తావా?

గుర:—పైకి అనవాలిసినమాట కాదు, నువ్వుడిగావు
గనక చెపుతున్నా. అతగాడు బలేపోకిరీ! ఈసంగతిమాత్రం
ఆయనతో సెప్పి నాకొంపమాత్రం తియ్యకు,

నెమ:—ఛీ, ఛీ! నానలాటోణ్ణి కాను, నికాబయం
ఎంతమాత్రం అక్కరలేదు. నేనియేళ నీమనస్సు తెలుసుకోని
నామనస్సు నీకు తెలియచెబుదామని మీయింటికోచ్చాను -
పోనీ, మంత్రిగోరు అడగొస్తేనో?

గుర:—మంత్రీగోరు !- 60 ఏళ్ళ ముసలాడు !-
అయిదుగురు భార్యలు - అంతకంటె గౌరిని సముదరంలో
తోస్తేస్తేనో !- నెమలయ్యా, నువ్వునాతో ఆస్యం ఆడు
తున్నావు!

నెమ:—ఆస్యంకాదు. పోనీ, రాజుగోరై తేనో ?

గుర:—రాజుగోరా ?- ఏటిసీమాటలు నెమలయ్యా,
నాకు ఆదీ అంతూ తెలీకుండావుంది !

నెమ:—అడిగినదానికి జవాబుచెప్పు, రాజుగోరి కి
స్తావా, నీపిల్లని ?

గుర:—రాజుగోరు, మంత్రీగారూ ఒకటేరకంవోయిను
చూడబోతే ! తరువాత - రాజుగోరికి రాణులు పదిమంది !
రహస్యంగా ఇంకెంతమందో తెలీదు !

నెమ:—బాగాచెప్పావు !

గుర:—అయితే, నెమలయ్యా, ఇన్నిప్రశ్న లేస్తు
న్నావు !- ముగ్గురునెత్తి పెట్టావు, ఈముగ్గురిలో ఎవరిక్కా
వాల, మాగౌరి ?

నెమ:—ముగ్గురికిన్నీ ! (నవ్వుతాడు)

గుర:—(ఆశ్చర్యంగా) ముగ్గురూ ఎలాగు పెళ్ళిసేసు
కుంటారు ? నీకు పిచ్చెత్తిందా, నెమలయ్యా !

నెమ:—ఇప్పుడు, నాకు పిచ్చియెత్తినట్టేవుంది-యినను,
సెపుతా, మరి. ఇయేళరాతి, నీకూతుర్ని, ఈముగ్గురూ, ఒక
రికి తెలియకుండా ఒకరు, బలవంతంగా తీసుకుపోదా మను
కుంటున్నారు. ఆసంగతి నీతోచెప్పడానికే నానొచ్చాను !

గుర:—ఆఁ ! ఆఁ ! తీసుకుపోతారా ? తీసుకుపోయి
పెళ్ళాడుతారా ?

నెమ:—ఆమాట నా నెలాగు చెప్పగలను?— కాని ఒక్కసంగతి నువ్వారోచిందు. పెళ్ళాడేబుద్ధేషం అయితే రాతి? ఎందుకొస్తారు?

గుర:—బోనాను. వాళ్ళుద్దేషం నాకు తెలిచిందిలే. రావణాసుడి ఉద్దేషం? నాబొందిలో జీవంవుండగా నాకూతురికి అలాంటిఆపద రానీను. పాణాన్నికైనా తెగించేస్తాను. రాజైతేం, రెడ్డయితేం - సవారిదండె వొంచినట్టు వొంచిపారేస్తానన్నమాట - (రోషంగాలేచి నిలబడుతాడు)

నెమ:—శాంతం. పాంతించూ, మరి - అంతమట్టుకు రానక్కరలే. నానుకూడా సాయంత్రం రాజుగారితో ఈ ముక్కకే వచ్చిఉంటా. రాజుగారి హుకుంఅంటూ మీమీద చాటీ చెలాయిస్తాను - మీరుమాత్రం నానుసెప్పినట్టు నడుచుకోండి - అప్పుడు నీకుగాని, గౌరికిగాని ఎట్టిఅపాయం వుండదు, తెలిచిందా? నీకూతుర్నికూడా ఇలాగ పిలుపు - కూడబలుక్కోకపోతే సమయానికి బెంబేరెత్తిపోతుంది..

గుర:—అమ్మో, ఇనాగురా.

(ప్రవేశము - గౌరి)

నెమ:—నన్ను మీరిద్దరూ నమ్ముతారా?

గుర:—నమ్మకే?

గౌరి:—కపటంలేకుండావున్న నిన్నునమ్మం?

నెమ:—సరే, అయితే చాయంత్రం నాను రాజుగారి

పక్షాన్ని వచ్చి మిమ్మల్ని ఆగ్యాపిస్తూంటాను. రాజుగారి ఉత్తర్వుగా నానేసెయ్యమంటే అదల్లా మీరుసెయ్యాల! అప్పుడేం ప్రమాదంఉండదు. గౌరిపాణానికి, నాపాణంఅట్టు. తెలిసిందా, గురవయ్యా! నాకు ఏలవుతూంది-ఏం, సన్నతేనా?

గుర, శారి:—సమ్మతే.

(నెమలయ్య శారివైపుచూచి నిష్క్రమణ)

గుర:—నెమలయ్య, మామంచోడు. ఇన్నికబుల్లు నెపు
తాడు. తాను పెళ్ళాడెస్తానంటే ఎంతబాగుణ్ణు !

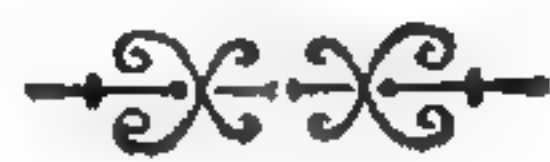
శారి:—(నిట్టూర్పుపుచ్చి, గోళ్లుగీటుకుంటూ లోనికి
పోతుంది)

గుర:—(పోతూన్న శారివైపుచూచి) ఈడూ జోడూ
సక్కా సరిపోతాది! (రెండవవైపు నిష్క్రమణ)

[తెర]

గారికోసం

[ప్రకాంకిక]

౪

[స్థలం:—మాలచెరువుగట్టు సమీపాన్ని అందరూ చెరువుకి పోయే మార్గంలో ఒకచిన్న చింతతోపు - ఒకవొక్కని ఒక పాడు మట్టిగోడ కనిపిస్తుంటుంది.

సమయము:—సాయంకాలము, సూర్యాస్తమయవేళ - పశ్చిమాన్ని సంజకెంజాయలు -]

(ప్రవేశం రాజావారు, నెమలయ్య సామాన్యదుస్తులు వేసుకుని)

రాజు:—ఆచిన్నది ఈలాగేవస్తుంది కాదూ?— నీకు బాగా తెలుసా?— నువ్వెళ్ళి ఆదూరంగా పోతున్న మన గుర్రాల్ని - అదిగో, ఆరెండుచెట్లకీ కట్టేశిరా, అప్పుడే మేసుకుంటూ ఎంతదూరం వెళ్ళిపోయామో, చూశావా!

నెమ:—చిత్తం. నేను గుర్రాల్ని కట్టివచ్చేయాలి. పలినవారిక్కడనే వుండి - ఈగోడవారని.

(నెమలయ్య నిష్క్రమించును.)

రాజు:—ఇలాంటిప్రదేశాల్లో ముళ్ళు చాలా వుంటాయి - పురుగు పుటాకూడా వుండొచ్చు. (గోడమీద వేలిలాడివున్న చేంతాడుచూచి బెదురుతాడు.)

(నెమలయ్య తిరిగిపవేశం)

రాజు:—అప్పుడే గుర్రాల్నికట్టేశి వచ్చావూ, నెమలయ్య ?

నెమ:—లేదు, దేవా !

రాజు:—ఏమీ ?

నెమ:—నేనక్కడికి వెళ్లేసరికి, ఆచెట్లకి ఇదివారకే రెండుగుర్రాలు కట్టబడివున్నాయి ! మరిచెట్టులేవు పెద్దా పమిపంలూ.

రాజు:—నిజంగాను ?- మనకంటే ఎవ్వరోయిద్దరు ముందొచ్చారన్నమాట ! ఆపెద్దమనుష్యులెవరు - ఎందుకొచ్చివుంటారు ?- ఆ - నెమలయ్య.

నెమ:—(బుర్రగోమృంతూ) సిత్రం - మనంయెందుకు వచ్చామో -

రాజు:—(వెరినప్పుతో) బేనెను - పోనీ మన గుర్రాలనీ, ఆచెట్లకే కట్టిలేకపోయావూ, నెమలీ ?

నెమ:—కొంపపోదూ ?

రాజు:—ఏమీ ?

నెమ:—మనవి ఆడగుర్రాలూ, ఆరెండూ మొగవీన్ని !

రాజు:—ఆఁ ! అహహ ! బేను గుర్రాలకీ అదేబాధ !

నెమ:—కాని గుర్రాలని ఎడంగాకట్టేస్తే, అవి గడ్డి మేసి పూరుకుంటాయి - మనకీ, అనగా మనుసులికి - ఏకట్టు

బాటూ లేను. అంతేభేదం - నాకొక్కసందేహం కలుగు
తూంది, దేవా !

రాజు:—ఏమిటా ధర్మసందేహం ?

నెమ:—ధర్మసందేహం కాదు - అధర్మసందేహమేను,
మహాప్రభో !

రాజు:—ఏమిటది ?

నెమ:—మనిసియొక్క గొప్పతనం - జంతువులకంటె,
ఎందులోనా, అని !

రాజు:—తెలియదూ, నీకు ?- నవ్వడంలో !

నెమ:—అంతకంటె అబద్ధంఆడడంలో నంటే మనీ
బాగావుంటాది - ఏలినవారు కొంచెం వొంగోండి, బుర్ర
పైకికానొస్తుంది, నేకపోతే !

రాజు:—ఏమవస్థ వచ్చిందీ ! నెమలయ్యా, మనకెం
దుకూ, ఈబాధంతాను, నువ్వుచెప్పు, చూద్దాం !

నెమ:—అదేమో, నాకే తెలుసును మాప్రభో ?

రాజు:—గౌరిని చూడ్డానికి - చూచి ఆనందించడానికి !

నెమ:—అంతేమరి !- నానూ అలాగేఅనుకున్నా !
ఎవరో యిటువస్తూన్నసడి అవుతూంది - ఏలినవారు బుర్ర
బాగా వంచుకోండిమీ !- మీదికెత్తీకండి.

(రాజు బాగాబుర్రవంచి గోడవారనక్కుతాడు)

రాజు:—(దృష్టిసారించి) ఎవరో ఆడమనిషి వస్తూ
న్నట్టుంది - అదిగో తలమీద బిందె ?

(ఒకదాసరి, మునుగూ, తులసిపూసలూ, నెత్తినిలక్షయ
పాత్రతో ఒకవైపునుంచి ప్రవేశించి, కెండవవైపు పోతూం
టాడు.)

నెమ:—(నవ్వు ఆపుకుని) ఏలినవారికి పెపంచమంతా ఆడస్త్రీమయంగా వుంది - మొగోడు, దేవా!- దాసరి - పొరుగుారికిపోయి, బియ్యందండుకొని, తిరిగి పట్నంచేరుకుంటున్నాడు, అంతే! (దూరంగాచూపించి) అదిగో, ఈసారి నిజద్రిగా ఒకపిల్ల కడవ చంకెట్టుకొని అతివాయ్యారంగా ఇటు వస్తూంది. (వాయ్యారంగా తప్పుకుంటాడు) (బాగా పరికించి) ఆపిలే!- ఈసారి నిజంగా గారే!

(గారి ఒకవైపునుంచి, ఇంకొకవైపుకు వాయ్యారంగా నడిచిపోతుంది. తేతసూర్యకాంతి గారిమీదపడి ఒకవింతశోభయిస్తుంది. రాజు, గారినిచూడబోయి, తలయెత్తడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. నెమలయ్య, రాజుగారితల క్రిందికినొక్కేసి, “ఏల్వోరు క్షమించాలి” . అంటాడు)

(రాజు నోరుతెరిచి, గారిని రెప్పవాల్చుకుండా చూస్తూ వుంటాడు. అరనిముషానికి ఒక్కసారి, ‘ఏమివాయ్యారం!- ఎంత చక్కనిపిల్ల! అంటూ నోరప్పలిస్తూ, ఉంటాడు.)

రాజు:—నెమలయ్యా!- అబ్బ!-

నెమ:—ఏమి, మహాప్రభూ!- దాహమాతూందా మేటి, నోరలాగున సప్పిస్తున్నారు? ఆగారి నిన్ని నీళ్లు తెచ్చి పోయ్యమననా ఏల్నివోరినోట్లో?

రాజు:—కొంపతీస్తావేమిటి? నెమలయ్యా, ఈ దాహం నీళ్ళతోతీరేది కాదోయి! ఉస్!- వేడి!- తాపం!-

నెమ:—కాలం గడిసిపోతూంటే, పసండంగా మండుతూన్న అగ్గికూడా సల్లారి బూడిదా బస్మమైపోతుంది - ఈ దాగం - ఈతాపం ఏపాటివి, మహాప్రభూ?

రాజు:—(విసుగుదలతో) నా బాధ నీకు బోధపడలేదు, నెమలయ్యా!— నేను నీకు ఎలాగు బోధపరుస్తాను ?

(దీనత్వంగా చూస్తాడు)

నెమ:—మీ బుర్ర -

రాజు:—(తెల్లబోయి) - ఏమన్నావు ?

నెమ:—మీ బుర్ర పైకికనిపిస్తుంది. ఎవ్వరో పురుసులు ఇటువస్తూన్నట్టుంది - ఆళ్ళనిచూచేనా మీతాపం చల్లారుతాదేమో?— వొంచండిదేవా మీకాళ్ళు - బుర్ర బాగా వొంచుకోండి, సామీ !

రాజు:—(భయంచేత బుర్రవంచుకొని) ఎంత అందమైన పిల్లా !

నెమ:—అవును, నిజమే!— పిల్లివారు మనస్సులోనే అనుకోండి కాని, పైకేటిఅనకండి !

రాజు:—మాజనానాలో ఏస్త్రీకూడా చక్కదనంలో, ఈపిల్ల - ఈశారి - కాలిగోరుకి పోలివుంటాదనుకోను !

నెమ:—అదేటో మీ కేతెలియాల, దేవా !

రాజు:—మామహాలులో - పదిపంజరాలున్నాయి. ఒక్కొక్క పంజరంలో, ఒక్కొక్కరకం చిలకుంది. ఈ శారి చిలకనికూడా ఒకపంజరంలో ఉంచేస్తే—!

నెమ:—ఔను, పాపం?— సాలా సాఖ్యపడుతుం దన్నమాట, నిజంగా !

రాజు:—చూశావా, నెమలయ్యా! ఈ శారి అందానికి అనువుగా, దంస్తులు వేసేస్తే, దాన్ని చూడ్డానికి రెండు కళ్ళు చాలవు!

నెమ:—(తనలో) సులోచనా లేసుకుంటే నాలుగు కళ్లు అవుతాయి!

రాజు:—ఏరాణి పనికొస్తుంది, చక్కదనంలో?

నెమ:—(తనలో) ఈమాటలు రానీగోర్లేవరేనాయీ, తెలిసొస్తాది. (వైకి) ఏలినవారు ఒక్కసంగతి మరిసిపోతున్నారు!

రాజు:—ఏమిటది ?

నెమ:—అది — బోయ గురవయ్య కొమార్తె — దాన్ని — రాని నెలాగు చేస్తారు, దేవా ?

రాజు:—‘అది’ — ‘దాన్ని’ — అంటావా ? — ‘ఆ అమ్మాయి’ అనలేవా ? — ఔను, బోయగురవడి కూతురై తేమాత్రం ? — అది అలావుళ్ళేగాని, నెమలయ్యా, నువ్వు — ఇప్పుడాపిల్లని చూశావుకదా — ఒక్కసంగతి చెప్పు — జుత్తు — బెరుకుగా చుట్టకుమరులాగుందా ?

నెమ:—ఏదరిద్దరుడన్నాడు, చుట్టకుమరని ? ఎంత సక్కునిజుత్తు, నున్నగా పట్టుకుచ్చునాగుంటేనూ ? —

రాజు:—ఆ ముసలిమంత్రి — వాడి నేత్రాలు రెండు తగులడా ! — ఇక్కడవున్నాడుకాదు, తగినట్టు బుద్ధిచెప్పి వుండును ! ఉదయం, అన్నాడు — జుత్తుబాగులేదని !

నెమ:—మంత్రిగార్ని, తీసుకురానా, బుద్ధిచెబుదురు గాని, ఏలినవారు ?

రాజు:—మంత్రి యిక్కడ వుంటేనా ?

నెమ:—ఈ ప్రాంతాన్నే వున్నారు, మంత్రిగారు,

రాజు:—(తెల్లబోయి) నిజంగా ? — ఎందుకొచ్చాడు, ఇక్కడికి ?

నెమ:—ఏలినవారిని కనిబెట్టి యేగుసూడ్డానికి కావాల!

రాజు:—అంతేనా, లేక ఆముసలి పీనుగుకూడా గౌరి మీద కన్నేశాడా? (గుడ్డెరజేస్తాడు).

నెమ:—(దూరంగా చూపిస్తూ) అదిగో - ఆమామిడి చెట్టు - ఏళ్లోదు, సత్తగించామా? దానియెనకని ముసు గేసుకుని, దాగున్న ఆయిగ్రహం - ఆయనే ఏల్నివోరి పెదావ ముత్రిగోరు!

రాజు:—(చూచి, నివ్వెరపడి) అయితే, నెమలీ! ముత్రి, నన్ను చూసేవుంటాడని నీ అభిప్రాయమా?

నెమ:—పిలవమని సెలవా, ముత్రిగోర్ని?

రాజు:—అబ్బే, అక్కడేదు.

నెమ:—ముత్రికి బుద్ధిసెబుతామన్నారగా?

రాజు:—పోనిస్తూ - ముసలాడితో మనకెందుకు? దీనుడు - దీనులపట్ల కనికరం కలుగజేసికోనివాడు, ఏటిరాజు?

నెమ:—నిజమే, ఏటిరాజు! ఏల్నివారు నిజంగా దయకి సముద్రమంతోళ్ళు - (తనలో) ఐతేం, ఉప్పునీళ్లు! - సేదు. ఇసం!

రాజు:—ఏమిటాలోచిస్తున్నావు, నెమలయ్యా! గౌరి. ఇంకా నీళ్లుముంచుకొని రాలేదేమి?

నెమ:—(వినిపించుకొనక, దూరంగా చూస్తూ) ఏల్ని వారు చమిస్తే - దూరాన్ని ఒక్క ముత్రిగారేకాదు - ఒక వొంతుడు చాలా మేలుచేస్తే - మరొక్కరుకూడా వున్నారు, ఏల్నివానికి తెలిసికోళ్లు!

రాజు:—(కంగారుగా) మరెవ్వరున్నారు?

నెమ:—ఏల్నివారి సోధరులు-శ్రీశ్రీ భూటకరావు
భాద్దూరువారు !

రాజు:—(తుగ్గిపడి) ఏమిటీ, నిజంగానూ ?

నెమ:—(దూరంచూస్తూ) సిత్రం, వారు ఇటేవొస్తూ
న్నారు కూడాను !

రాజు:—(ఆత్మతగా నెమలయ్య చెయ్యిపట్టుకొని)
ఏమిటిసాధనం ?

నెమ:—మీకెందుకింతబయం? - తమరేంపాపకార్యం
సెయ్యడానికి వొస్తేగా!

రాజు:—ఔనాను. (గోడవెనక బాగావంగి కూర్చుం
టాడు).

(ప్రవేశము, భూటకరావు. ఒకలనుచరునితో మాట్లా
డుతూ భూటకరావు చేతిలో పిస్తోలుంటుంది).

భూట:—ఔను. నువ్వుచెప్పినది నిజమే! నేనూ
చూచాను - ఆ నూమిడిచెట్టువెనక - ఒక ముసలాడు -
నువ్వుచెప్పినట్టు వాడు - ప్రధానమంత్రిలాగే ఉన్నాడు.
మొరడువారిన మొద్దులుకూడా చిగిరిస్తున్నాయన్నట్టుగా -
ఈ ముసలి పీనుగుకికూడా - ఈపిల్లని చూశాక - చల్లారిన
కామాగ్ని మెల్లిగా రగులుకుంటూన్నట్టుంది !

(ఆ మాటలువిని రాజు సిగ్గుపడుతాడు - నెమలయ్య
రాజుగారి ముఖించూచి నవ్వుతాడు - రాజు నెమలయ్య
నుద్దేశించి నోరుచెయ్యవద్దన్నట్టుగా సౌజ్ఞచేస్తూ, దీనితోగా
ముఖం పెడుతాడు).

అను:—ఒక్క మంత్రిగారే, కాదు - ఇందాకాదూరం నుంచి చూచినప్పుడు, ఈప్రాంతాన్నే, రాజుగారినికూడా చూచిన అనుమానంగా వుంది!

(ఇదివిని రాజు బోర్లా పడుక్కుంటాడు, ఊపిరిబిగబట్టి).

బూట:—ఎవరూ? (కొంచెము బెదిరి, మెటనే సర్దుకొని) మా అన్నగారా? - నిజంగానే? - అయినాపర్వా లేదు. ఏమంటావా, అతగాడికి రేచీకటి - రాత్రి దగ్గరవస్తు వులే - తన్నేస్తుంటాడు. నన్ను ఆసమాలుపట్టేదేమిటి?

అను:—ఇదిగో, ఆపిల్ల వస్తూంది, నీళ్లెత్తుకుని - (బూటకరావు ఆవైపుచూస్తాడు రాజు బుర్రవెత్తడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. నెమలయ్య రాజుగారితల, క్రిందికి గట్టిగా అదిమి పట్టుకుంటాడు, బూటకరావు శాకి దారి విడుద్దామని, అను చరునితో గోడవైపుకే సర్దుకుంటాడు)

(ప్రవేశము-శారి నీళ్ళబిందెతో - ఒకవైపునుంచివచ్చి రెండవవైపు “గంగవైతే నువ్వు-గగనమందుండాక-” పాట పాడుకుంటూ నిష్క్రమిం.)

బూట:—నిజంగా అందానికి రంభవలె నుంటుంది. బానా? - రాత్రి ఎనిమిది గంటలకి మనషని పూర్తికావాలి, తెలిసిందా? (ఇద్దరూ నిష్క్రమిం.)

(రాజు కష్టమీదలేచి బాగా ఊపిరితీస్తాడు. నెమలయ్య రాజుగారివళ్ళు దులుపుతాడు).

నెమ:—(బిగ్గరగా) చూశారా ప్రభో-చిన్నమహా ప్రభోగారన్నమాట యిన్నారా? శారి, రంభలాగుందిబ! రంబని రోజూ సూస్తూన్నట్టుగా మహా!

రాజు:—నోరు చెయ్యకురా, నీపుణ్యం వుంటుంది. విని యద్ధానికి రాగలడు, వీడూ పిస్తోలూను !

నెమ:—బయంచేమ. అప్పుడే గుర్రాలెక్కి సాలా దూరం ఎల్లిపోయారు-తమరు యిన్నారో, లేదో-ఎనిమిదో గంటకి సరిగా-సిలకని-పట్టేస్తామన్నారు !

రాజు:—ఔను. విన్నాను. ఇప్పుడేమిటి, ఉపాయం ?

నెమ:—సాలా సులబమైనఉపాయం ! - ఏటంటే - అంతకు ముందుగానే-అనగా యిప్పుడే మనం - ఆ గురవన్నీ, ఆ గారిసీ-మరొకయింటికి పంపివేయడం-ఆళ్ళయింటికి తాళం వేయించడం !-ఇది ఏల్నివోరి ఆజ్ఞగా బందోబస్తు చేసేస్తేసరి!- పిలక మన ఆధీనం అవుతుంది !

రాజు:—బాగుంది ఉపాయం- అప్పుడు మావాడు వాళ్ళింటిచుట్టూ మూడుప్రదక్షణాలుచేసి, తెల్లబోయి, వెళ్ళి సోతాడు-ఏమిచక్కనిఉపాయం, నీని-నెమలయ్యా !- నువ్వు తక్కువవాడిచికావు - నీకు ప్రొమోషన్ ఇస్తున్నాను ఈనెల నుంచీ !-

నెమ:—సిత్తం, సిత్తం-ఆ ఏర్పాటు కొసాకీ, నడిపించ మని నెలవా ?

రాజు:—సందేహమేమిటి ? నేసిక్కడే వుంటాను. నువ్వెళ్ళి, ఇప్పుడు మనమనుకున్న యేర్పాటు చేసిరా !- త్వరగా - చేసుకురావాలి !- తెలిసిందా ? - నువ్వులేకపోతే నాకు చెయ్యి విరిగినట్టుంటుంది.

నెమ:—మినిట్లమీదొస్తాగా ?

(నెమలయ్య నిష్క్రమిస్తూంటే తేర).

గౌరికోసం

[ప్రకాంక్షిక]

శ్రీ

[స్థలం : గురవయ్య యింటిముందు]

[సమయం : 7-15 P. M.]

(తొందరగా ప్రవేశం : నెమలయ్య, గురవయ్య, గౌరి)

నెమ:— ఊహ, వేగంగా తెమలండస్సి! రాజుగారి ఆజ్ఞ! - మీకు ఒక్క అయిదునిముసాలే టైము! - ఈ అయిదునిముసాల్లో మీరు ముఖ్యమైన లొడ్డూలొసుగూ పోగుచేసుకుని, మీయింటికి తాలంవేసేసి మాయింటికి పయనం కావాలి - తోవలో రాజుగోరుకూడా కలుస్తారు - ప్రస్తుతం, మీరు మాయింటికి పయనం అవుతూన్నట్టు శ్రీవాణికి తెలియబర్చి నక్కరలేదు - ఊహ తెమలండి, జరిగిపోడక! - రాజాజ్ఞ!

(గౌరి తొందరగా లోనికిపోతుంది. పృయాణం అంటే అతి ఉత్సాహంగా వుంటుంది.)

గుర:—సంపేశావు నెమలయ్య, ఇంత, హఠాత్తుగా-

నెమ:—ఇంకా ఇక్కడే వున్నావా? - వేగం -
నీకంటే గౌరీ నయం!

గుర:—ఒకచనలోకొస్తా - (నిష్క్ర).
నెమ:—(తనలో) రాజు, - మంత్రి, - వోదాలంటే

వున్నాయికాని, ఓటికుండలతో సమానమైన బుర్రలు.
ఇలాంటి బుర్రల కళ్ళల్లో దుమ్ముకొట్టడం చాలా సులభం!
(నవ్వుకుంటాడు).

గౌరీ:—(చేతులో ఒకచిన్నమూటతో ప్రవేశించి)
ఇదిగో, నీను సిద్ధంగా వున్నాను!

నెమ:—చబాప్, చురుకుదనం అంటే అలాగు
ఉండాల! . నువ్వు నేనూ సిద్ధంగావుంటే సరా, మరే?
మీతండ్రికూడా సిద్ధంగా వుండొద్దా (రెప్పలల్లార్చి గౌరీని
చూస్తాడు).

గౌరీ:—ఔను : మానాయనకూడా ఒక్క నిమి
సంలో సిద్ధంగానే వుంటాడు - (సిగ్గుపడుతుంది) - అదిగో,
నాయనకూడా వచ్చేశాడు.

(ప్రవేశము : గురవయ్య, కుడిచేత ఒకమూట, ఎడమ
చేత ఒక కప్పతాళం, తాళాల గుత్తితో).

నెమ:—ఇదిగో నాను సిద్ధంగానే వున్నాను.

(యింటిపైకి గొల్లెంపెట్టి, తాళంవేస్తాడు. ముగ్గురూ
నడుస్తూంటారు).

[దృశ్యాంతరం త్రోవలో]

(నెమలయ్య ముందు, మధ్యగౌరీ, వెనక గురవయ్య
నడుస్తూంటారు - రాజుగారు ఎదురుగావచ్చి, పరకాయించి
చూచి)

రాజు:—నెమలయ్యా, నువ్వేనా? - వీళ్ళని, ఎక్కడికి తీసుకుపోతున్నావు, ఇటువైపు?

నెమ:—మరేం నేను మహాపెబో? మావీధిలో ఒక కాళీయిల్లుంది - అందులో ఈ వుభయుల్ని ఉంచడం మంచి దనియెంచి - తీసుకొచ్చాను - ఈళ్ళని మాలపేటలోనే వుంచేస్తే లాబాలేదు!

రాజు:—(నెమలయ్యవైపు అనుమానంగా చూస్తాడు)

నెమ:—నామాటినండి, దేవా! ఈళ్ళని ఈళ్ళింటికి ఇరుగునా, పొరుగునా వుంచుతే తమ తమ్ముడు బాద్దూరు గారు, అవలీల ఆచోకీ కట్టేస్తారు - అందుచేత, ఎంతదూరం తీసుకపోతే అంతమందిదని ఊహించి, మావీధికి తీసుకుపోతున్నాను (రాజుగారితో రహస్యంగా) ఇది తమ ఆజ్ఞ, అని చెప్పాను, అసలే ఈల్లిద్దరూ బయంతో వణకిపోతున్నారు, ఇలాంటి సందర్భంలో ఏళ్ళోరు అడ్డుతగిలై బెంబేరుపడి పాణాలు వొదిలేస్తారు. ముక్యంగా ఆ పిల్లకి బయంపోగొట్టి తెమల్చుకొని వచ్చేసరికి నాతలపాణం తోక్కొచ్చింది - ఇంకా బెమరుతూనేవుంది, పాపం! ఇక నడవలేక చదికిలపడి పోయిందంటే మీరో, నేనో, మరెవ్వరో ఎత్తుకుని తీసికెళ్ళ వలసివస్తుంది.

రాజు:—ఔనౌను. పాపం! - చిన్నపిల్ల! - కోమల మైన హృదయం! - (గౌరవైపుతిరిగి) అమ్మాయీ, నీకేం భయంలేదు - గురవయ్యా, నువ్వేం భయపడకు - మిమ్మల్ని ఒకానొక గొప్ప ప్రమాదంనుంచి కాపాడుదామని ఈ రీతిని చేయవలసివచ్చింది.

నెమ:—బౌను. మిమ్మల్ని రచ్చించిడానికే పెభువు
వారు ఇంత ఇశ్వప్రయత్నం సేసినారు ! (కోపం నటిస్తూ -)
నడవండి, బొల్లిపడ్పులుమాని !

గౌరి:—(దొంగయేడుపుతో) మాగుడిసెగో మేము
తే, ఎవరికేం అపరాధం చేశాం ?

నెమ:—అపరాధవా? - నువ్వు అంత సక్కగా
వుండడమే అపరాధం ! - నడుపుతిన్నగా ! రాజాజ్ఞతే ఏమి
టనుకున్నావో !

రాజు:—నెమలయ్యా, శాంతంగా మాట్లాడలేవూ ?

గుర:—ఏలినవారు రచ్చించాలి. మామేం ఎరగం ?
నానేం అపరాధం సెయ్యనేదు - (భయం నటిస్తాడు).

రాజు:—మొదటే అభయం ఇచ్చాముగా ? - భయం
లేదు, నడవండి !

(ముందు నెమలయ్యా, - మధ్యని గౌరి, గురవయ్యా -
వెనక, రాజుగారు - గౌరి అందానికి నివ్వెరపడుతూ నడు
స్తూంటారు. తెరలో గుర్తిం పరుగెత్తినశబ్దం - మరొక్క
నిముషానికి రాతువేషంతో వెనుకనుంచి బూటకరావు ప్రవే
శము. చీకటిపడింది - కనుక అతను వ్యక్తులను ప్రత్యేకంగా
పోల్చడానికి వీలులేదు, ఒక్కగౌరినితప్ప - బూటకరావు
రాజును ఎదుర్కొంటాడు).

బూట:—(రాజుతో) ఓరీ దగాబాజీ! ఎవ్వరురా
నువ్వు ? ఈ పిల్లని ఎక్కడికి నడిపించుకుపోతున్నావు ? -
ఏయ్, నిలబడండి, మీరు, ప్రాణాలమీద ఆశవుంటే ! (పిస్తాల్లు
చూపుతాడు. అంతా నిలబడిపోతారు. రాజును సమీపించి,
దగ్గరగా ముఖంచూచి, రాజుగారినిపోల్చి, నిశ్చేష్టుడై

పోతాడు, కాని వెంటనే సర్దుకుంటాడు. రాజగారుకూడా, తమ్ముడనిపోల్చి, నిశ్చేష్టుడై, సిగ్గుపడి, కొంతసేపటికి ధైర్యం వహిస్తాడు).

బూట:—ఆ - శ్చ - ర్యం !

రాజు:—అ - వ - మా - నం !

బూ:—ఇంత - వయస్సుగో !!

రా:—(సిగ్గుపడి, నోరు తెచ్చుకొని) రాజవంశముగోని వాడవు !! (బూటక రావు సిగ్గుపడుతాడు).

(ఈ వ్యవహారం అంతాచూచి, నెమలయ్యకి నవ్వు వస్తుంది).

(ఇంతలో - తెరలో - తిరిగి గుర్తిం పరుగెత్తినశబ్దం - మరొక కుడానికి - మంత్రి) ఒగర్చుకుంటూ ప్రవేశిస్తాడు).

మంత్రి:—దొంగలిక్కడా వున్నారు ? - (ఆతని శానితప్ప ఎవ్వరినీ స్పష్టంగా పోల్చలేదు) - ఆ పిల్లని, ఎక్కడికి తీసికెత్తున్నారు - ఎవరుమీరు ?

నెమ:—(మంత్రిని గురుతించి, మానుగొంతుకత్తో, ఎవ్వరునువ్వు ? - ఈ అమ్మాయిని వెళ్ళిచేసుకున్న భర్త నాగున్నావే, నీమాటలుబట్టి సూస్తే ?

మంత్రి:—నువ్వెవ్వరు, నన్నడగడానికి ? - నేనెవరో. నీకు తెలిసివుంటే - ఇలాంటి బుర్రతిరుగుమాటలాడవు !

నెమ:—ఈపిల్ల పెనిమిటివా ? - అయితే ? - ఇక్కడ నీకంటే ఎక్కువైన వాళ్ళిద్దరూ, ఈ పిల్లని రక్షించడానికి తీసుకుపోదామని చూస్తున్నారు - నువ్వు భర్తనైనా, ఆళ్ళకి ఎక్కువలేదు !

మంత్రి:—నేను భర్తనుకాను !

నెమ:—భర్తవు కాబోతావా ? ఇబాహమాడి ?

మంత్రి:—(తనలో) వివాహం ! - ఈ వయసున,
(ప్రకాశంగా) బోయపిల్లని - నేను - వివాహం చేసుకుంటానా ? (విరసంగా నవ్వును). - వివాహం చేసుకోకపోతే నేం ? - ఉంచుకుండికి అభ్యంతరం లేదుగా ?

నెమ:—అబ్బో, అదా నీబుద్ధేశం? మహాగొప్ప బుద్ధేశం ! - పెళ్ళిఆడవుకాని, పిల్లమూత్రం నీకు కావాలి ! - రామ, రామ ! ఆడదిఅంటే అగ్గిపెట్టె అనుకున్నావు ! ఇ స్త్రీ జీవితాన్ని, నాలుగుదమ్మిడిలిచ్చి కొనేదామనుకుంటున్నావు ! - ఎవ్వరునాయనా, నువ్వు ! (దగ్గరగా వస్తాడు. మంత్రి), నెమ లయ్యని గురుతించి, నిర్ఘాంతపోయి, సిగ్గుతో చచ్చిపోయి నట్టవుతాడు. నెమలయ్యకూడా, అప్పుడే మంత్రినిపోల్చినట్టు నటించి, నాలుక కరుచుకొని, చేతులు జోడించుకుని). చమించాలి, దేవా ! ప్రభువువారి భృత్యుకుణ్ణి ! - మీసాకర్ని ! - పెదానమంత్రిగారని ఎరక్కపోయాను ! తప్పుడుకూతలు కూసినందుకు చమించాలి, దేవా !

మంత్రి:—(తబ్బిబ్బుమాటలతో) నెమలయ్యా !, ఆఁ ! నెమలయ్యా, నువ్వెందుకొచ్చా విక్కడికి ?

నెమ:—సిత్తం, సిత్తం - నాను నెమలయ్యనే మహా పెభో ! - డ్యూటీమీదే వచ్చానిక్కడికి !

మంత్రి:—ఆఁ - డ్యూటీమీద ! - అనగా రాజా బహద్దరువారి పంపునా ?—

నెమ:—పంపున రానేను, దేవా ! ఎంబడే వచ్చాను!

మంత్రీ:—అనగా, రాజావారున్నారన్నమాట ఈ పాఠాన్ని ! - కొంపపోయింది ! (అటూ యిటూ చూస్తూ నిలబడిపోతాడు—రాజు పక్కకి సర్దుకుంటాడు).

బూట:—(తనలో) రసాభాస ! - అంతా రసాభాస ! - పరువుపోయినమాట ! - ఎట్టి అపూర్వ సమావేశం ! - రాజు, రాజుతమ్ముడు, ప్రధానమంత్రి - ముసలివాళ్ళకి సిగ్గులేక పోతే నాకు సిగ్గుండొద్దూ ! - రాజ్యంలోకల్లా కొమ్ములు తిరిగినవాళ్ళు తుదగ్గంగా, ఒక ఆడపిల్లకోసం - గాఢకోసం - బుద్ధి గడ్డితిని - ఇలా ప్రవర్తించారు అంటే ! - ఎంతఅపకీర్తి ! - మరొకనిముషం ఇక్కడుంటే, మాలపేట 'యావత్తూ ఇక్కడ చేరుతుంది - శీఘ్రబుద్ధి పలాయనం ! (నిష్క్రమిస్తాడు).

నెమ:—(మంత్రితో) మీరు నన్ను చమిస్తేకాని, ఇక్కడనుంచి, కదలను మహాపెబో !

మంత్రీ:—నెమలయ్యా, ఇందులో నీపొరబాటేం లేదు. పట్టిపూర్తిఅయిన ముండాకొడుకుని - నేను, కామం చంపుకోలేక - వెరివెగళప్పనైతే, నువ్వేం జేస్తావు ? తగినట్టు బుద్ధిచెప్పావు - అనరానిమాటలేం నువ్వు అనలేకు ! - అనవలసినమాటలే, అన్నావు ! - నేను - మంత్రినైన నేను - రాజ్యంలో అపచారం జరగకుండా చూడవలసినబాధ్యతగల నేను - ఆడదంటే ఆటవస్తువని అనుకుని - స్త్రీ అంటే చీమ కంటే కనికీష్టమనియెంచి - అక్రమంగా - ఉద్యోగగర్వంచేత - మన్ను, మిన్ను తెలియక ప్రవర్తించాను !

నెమ:—శాంతించండి. నన్ను చమించండి - తెలియక చేసిన అపరాధం !

మంత్రి:—అపరాధంనాది! - నేనే. క్షమాపణ వేడు కోవలసివస్తుంది! - నేనెవ్వరిని క్షమాపణ వేడుకోవాలో నాకు తెలియకుండావుంది!

నెమ:—అదిగో, వారిని! (రాజువైపు వేలెట్టి చూపిస్తాడు) వారే ప్రస్తుతం ఈ పిల్లతరపున గార్డియన్ !!

(మంత్రి) రాజును సమీపిస్తాడు. రాజు మొదట సిగ్గుపడి, వెంటనే ధీమాఅయిపోతాడు - మంత్రి, రాజుగారిని గురుతించిన సమయానికి)

నెమ:—మహారెబో! ఏల్మివారితో సంభాసించడానికి ముక్య మంత్రిగారు నిరీచ్ఛిస్తున్నారు! (తనలో) ఇక్కడి కొచ్చినా ఈ దర్వానుపని తప్పిందికాదు, నాకు!

మంత్రి:—(సందేహిస్తూ) చిత్తం, చిత్తం! - తమతో చెప్పకుండా వచ్చేసినందుకు ఏల్మివారు క్షమించాలి! శ్రీవాని తమ్ముడుగారైన బూటకరావు బహద్దరువారిని అపకీర్తిపాలు కాకుండా ఆటంక పెడుదామని; - ఏల్మివారుకూడా - ఆవుద్దేశంతోనే - వచ్చినట్లుంది !!

రాజు:—మన యద్దరివుద్దేశాలూ, కలిసి ఒక్కటే ఉద్దేశం, లెండి! - దానికే? - ఏదో ముసలికాలపు చాపల్యం! - ప్రధానమంత్రిగారైన మీయొక్కసలహా తీసుకోకుండా - ఈవిధంగా - ఇక్కడికి వచ్చినందుకు - మీరు మరోవిధంగా, భావించకండేం? - వేళ లేకపోయింది, దేనికీన్ని!

మంత్రి:—(సిగ్గు, సంతోషం, ఒకదానివెనుక ఒకటి అభినయిస్తూ) చిత్తం! చిత్తం! దయచేయండి, కోటకిపోదాం! - ఇక్కడ మంచు పడుతూంది!

రాజు:— పోదాం, లెండి ! మీ సలహాకి అడ్డు వుంటుందా ? - అయితే, మంత్రి పుంగవా ? (గౌరవిచూపించి) ఈచిన్నది కొంచెం దిబ్బగావుందికాదూ ? - జుత్తు, చుట్ట కుదురులాగూ - చాయ, పాలబల్లి చాయలాగూ, ఉన్నాయి కావూ ?

మంత్రి:— చచ్చిసపామునెందుకు కొడతారు, ప్రిభూ ! సిగ్గుచేత సగం చచ్చివున్నాను - మీ మాటలు నాహృదయంలో - శూలాలవలె నాటకుంటున్నాయి.

(ఇద్దరూ నడుస్తూండగా)

నెమ:— ఈపిల్ల మాటేమిటి, మహాపెబో ? ఏం జెయ్యమని, శెలవు ?

రాజు:— (ఆగి) ఔనాను - మరచాను - ఈ పిల్ల - (నవ్వి) చాలా ప్రమాదకరమైనపిల్ల ! - బ్రహ్మచారివి, యవకుడివి, ప్రజ్ఞావంతుడివి, ఏంజేసుకుంటావో, మాకేంగావాలి ? నెమలీ ! నువ్వు - ఈగౌరవి - వివాహం చేసుకోడం, నాకు సమ్మతం ! అన్నివిధాలా, నువ్వుగౌరవికి, గౌరవి నీకూ తగిలున్నారు !

మంత్రి:— ఔను - చాలాబాగావుంది, ఈమీ జోషా ! చిలక, గోరికలాగుంటారు ! ఇలాంటి దాంపత్యం చూడ్డానికి ముచ్చటేస్తుంది, నిజంగా !

నెమ:— (సంతోషం, సిగ్గు అభినయిస్తూ) సిత్తం, సిత్తం ! - ఏం గురవయ్యా, రాజుగారిఅజ్ఞ ! - ఏమంటావు ?

గుర:— నువ్వు మాగౌరవి పెళ్ళాడ్డం నాకు మొదట్నుంచీ యిష్టమే !

నెమ:—ఏం, పిల్లా ! రాజుగారి ఆజ్ఞ ! - ఏమంటావు ?

శౌరి:—రాజుగారు, ఆజ్ఞాపించడం, మంత్రిగారు ఆమోదించడం, మాతండ్రి ఇష్టపడడం - నా నేమంటాను ? - సరే, అంటాను !—

(రాజు, మంత్రి) - శౌరిచేతిని, నెమలయ్య చేతనుంచు తారు. గురవయ్య, మీదికి నూచి. నమస్కరిస్తాను. శౌరీ, నెమలయ్యా, రాజుగారియెదుట మోకాళ్ళపడుతారు. రాజు, మంత్రి వారిని ఆశీర్వాదిస్తారు.)

నెమ:— (శౌరితో కొంచెం ముందుకి వచ్చి) తుదకే తుపానుగాలి నన్నే కొట్టేసింది !

[తెర].

75 74a

రేడియో.సంక్రాంతి.

~~70~~ 74b

రేడియోసంక్రాంతి.

౧

పోతరాజుగారి కుటుంబం చూస్తే, కాపులలో మూడు తరాలనాటి నాగరికత గోచర మౌతుంది. ముసలిదానయ్య కౌశీనం విడిచిపెట్టినట్టి సహస్రమాసజీవి; అతనికుమారుడు అసిరయ్య కౌశీనం విసర్జించి ముతుకరకం వడుకునూలుపంచ మోకాళ్లు దిగకుండా కట్టుకోవడం - పారంభించి పదిసంవత్సరాలు కావచ్చింది! ఇతడివయస్సు సుమారు ఏడై. మనకథా నాయకుడు ఇతనికుమారుడే : పేరు సాధారణంగా 'పోతరాజు'; యిట్లో తండ్రికీ, తాతగారికీ 'పోతయ్య', 'పోతన్న'. పోతరాజు పెద్దింటి వైతుబిడ్డ. తండ్రికి ప్రథమసంతానం; వయసు పాతికవత్సరాలు -- సవయశావనంలో ఉన్నాడు -- దినభాగంలో సూర్యోదయంలాగూ, అబ్బచక్రగతిలో వసంతాగమంలాగూన్ను. పోతరాజు అసలు నాజ్మాకేనమనిషి. స్వయంగా తానో, భార్య అంకమ్మో వడికిన సన్ననినూలు వెడల్పుపంచా, అడే నూలులాల్చీ తొడుక్కుంటాడు బాగా తెలుగూ, కొద్దిగా హిందీ నేర్చుకొని గ్రామంలోని తోడి యువకులకందరికీ ఆదర్శప్రాయుడే కాకుండా నాయకుడు కూడాన్ను. పోతరాజుసలహాలేనిదీ ఏముఖ్యమైనపనీ ఆగ్రామంలో జరగదు. అతడు చెప్పినదేమాట. సాంఘికమైనస్వభావం, దానికి తగిన తెలివితేటలు, విద్యాబుద్ధులు అతనికి పెట్టని

అలంకారాలు. మోటార్లు రావడంవల్ల పూర్వంకంటే పదిరెట్లు దగ్గరైన పట్నపువాసనకూడా ఉండడంచేత అతడికి టాకీ ప్రదర్శనాలు, రేడియో మొనలైనట్టి విద్య, విజ్ఞాన, వినోదదాయకములైన ముఖ్యవిషయాల్లోకూడా పరిచయం వుంది. రేడియోలో రైతుల వ్యాసంగాన్ని పట్నంలో విని తనకాపుజాతి ఎంతమట్టుకు వెనకపడివున్నదో అని దిగులుపడి, తనజాతిని ముందుకి తెచ్చే మార్గాలు ఆలోచించే సద్బుద్ధికలిగినవాడు. నాడు 'మాలపిల్ల' టాకీ ప్రదర్శనలోని శంపాలత అమాయకత్వము, నిష్కాపట్యము చూచి హృదయం ద్రవించి, కన్నీరు కార్చిన కోమలస్వభావుడు. అంతేకాక ప్రాపంచిక నాగరికతా హర్షాన్నికి వ్యవసాయదారుడైన కాపే పునాది అని గుర్తెరిగిన స్వకులాభిమాని. నీటన్నిటికీ పైమాట హాస్యరసప్రధానమైన స్వభావంలో జనరంజకుడైన రసజ్ఞుడుకూడను.

౨

గ్రామంలో గొప్పసభ. ప్రధానమంత్రిగారి రాక, పతాకోత్సవం, రేడియో ప్రతిష్ఠాపన, రేడియోశ్రవణం, ఊరేగింపుటుత్సవం—ఇదీ నాటిసాయంకాలపు కార్యక్రమం. గ్రామంలోని ఆబాలగోపాలం సభకు వచ్చారు. మంత్రిగారి ఉపన్యాసం శ్రద్ధగా విన్నారు. “గ్రామీయుల పురోవృద్ధికి, విజ్ఞానానికి బాగా తోడ్పాటు కాగలదని యెంచి ప్రభుత్వం వారు పట్టణాల్లోనే కాకుండా ముఖ్యమైన గ్రామాలోకూడా ఈ ‘రేడియో’ లేక ‘ఆకాశవాణి’ని అమర్చినారు. దీనిద్వారా కాలనియమానుసారంగా మీకు, భారతమాత ముద్దుబిడ్డలైన మీకు, ప్రపంచమంతటికీ ఆహారం పెడుతూన్న మీకు, ఉపక

రించేటందుకున్ను, విజ్ఞానం విస్తరించేటందుకున్ను, కొన్ని ఉప
 న్యాసాలు, కొన్ని ఇతరవ్యాసంగాలు, పండితులచేతనై తేనేమి,
 పామరులచేత నై తేనేమి ఈ 'ఆకాశవాణి' ద్వారా వినిపిస్తా
 తుంటవి. చెన్నపట్నంలో చెప్పిన ఉపన్యాసం మొదటనే మీ
 గ్రామానికి వచ్చి ఎలాగు వినబడుతుందన్న సందేహం మీ
 కెంతమాత్రం అక్కరలేదు. విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తలు, కనిపెట్టిన
 మహాయంత్ర మిది. ఆకాశంమీదనుంచి ప్రపంచం అంతటా
 ప్రసరించే శబ్దము కర్ణగోచరం అయేట్లుచేసే ఈ 'రేడి
 యోను' మీరు సద్వినియోగంచేసికొంటూ మీ మీ జ్ఞాన
 ప్రతిభను ఎక్కువచేసికొని, నలుదిక్కులా వ్యాపింపజేస్తారని
 నమ్ముతున్నాను..." అని మంత్రిగారు చెబుతుంటే గ్రామ
 స్థులంతా కాపుజనం యావస్కూదీ చకితులై వున్నారు. ఉప
 న్యాసానంతరం మంత్రిగారు ఒక చిన్నమీట నొక్కారు.
 మొదటనే గాలివీచినట్లు 'బస్'మని ఒక రోద,—పిమ్మట ఆకా
 శంనుంచి పెద్ద గొంతుకతో ఒక ఉపన్యాసం వినిపించింది. అది
 డాక్టరు పిచ్చయ్యగారి 'కలరా' ఉపన్యాసం : "కలరా భయం
 కరమైన జాడ్యం. గ్రామాల్లో ఈ జాడ్యానికే 'గొట్టాలమ్మ'
 అనికూడా పేరున్నది. ...." అంటూ డాక్టరు పిచ్చయ్య
 గారు రేడియోలో చెప్పిన ఉపన్యాసానినిన కాపుజనంమొక్క
 ఆశ్చర్యానికి అంతులేదు. మీదనుంచి శబ్దం వినిపిస్తూందికదా,
 ఆకాశమాగ్గాన్ని ఎవ్వరైనా ఉన్నారేమోనన్న భ్రమచేత
 నింగికి నాలుగువైపులా దృష్టినిగిడ్చి చూచాడు, ముసలి
 దానయ్య, తొలకరి మేఘానికి ఆత్మతగా దృష్టిసారించే
 రైతుబిడ్డవలె.

దానయ్య:—(కుమారుడు అసిరయ్యతో) “మీద
మనుసులు నేరుగందా, ఈశబ్దం ఏటంటా? పెద్దోడా, ఇది
'ఆకాశోణి' అయితే, మీద మనుసులైనా వుండాలి నేకపోతే
తీగెటపానాగు, తివ్వలైనా వుండాలగదంటా!”

అసిరయ్య:—“తీగెలేదు, ఏటీలేదు,—గొట్టం భూమి
లోంచి లెగిసిందిగనక, దీనికి 'భూవాణి' అన్నపేరు బాగుం
టాదేమో, 'ఆకాశవాణి'కంటే.”

మరొకముసలిరైతు:—(దానయ్యతో) “సూసినావా,
నేస్తం! బూవిలోంచిగొట్టం, దానిమీద నాలుగుదిక్కులా
కొమ్ముగొట్టాలు నాలుగు—అంతా గొట్టాలమయం! అందు
సేత, నా నేటంతానంటే, ఇదీ 'ఆకాశోణి' కాదు, 'భూవాణి'
కాదు, ఇది నిక్కచ్చిగా 'గొట్టాలమ్మవాణి' అందుసేతనే
తోలుతనే గొట్టాలమ్మ గొడవతో ఆరంబం సేసింది.”

దానయ్య:—“మరైతే, మంత్రీ ఇది జంతరమంటాడే!”

*

*

*

ఇంతలో 'చేడియో' కలరా ఉపన్యాసం కట్టిబెట్టి
చల్లనిగీతం పాడడం ఆరంభించింది. అది సుబ్బారావుగారి
'ఎంకిపాటల'లోనిది ఒకటి. శ్రావ్యంగా, చల్లగా, కాపుజనం
హృదయాల్ని కలవరబెట్టేదాగీతం. యవకులంతా శ్రద్ధగా
విన్నారు. విని ఆనందించారు. బాలికలు పక్కున నవ్వారు.
నవోధలు ముసిముసినవ్వులు నవ్వుతూ ఇంటికి దారి తీశారు.
నడివయసు స్త్రీలు ముక్కుమీద వేలేసుకుని ముఖముఖాలు
చూసుకున్నారు. ముసలి అత్తగార్లు, “బే గింటి కెళ్ళి గెంజ

కాసండే" అని వాళ్ళని మందలించారు. గీతం ముగిసినపిమ్మట 'రామాయణకాలక్షేపం' వినిపించింది 'రేడియో.' కాపుజనమంతా భక్తిపరవశులైనారు. ఈవిధంగా 'రేడియో' శ్రవణంలోను, ఉత్సవంలోను, నాయకుల ఊరేగింపుతోను, మంత్రీగారి మంతనాలతోను సాయంకాలం గడిచిపోయింది. కాని, 'రేడియో' 'గొట్టాలమ్మవాణి' అన్నమాట ఊరంతా అల్లుకున్నది. పెద్దకాపుల గుసగుస లూరికేపోతాయీ, మరి? బాలురు భయంతోనే నిద్రపోయారు. వృద్ధులు గొట్టాలమ్మకి తృప్తి అయ్యేటట్టుగా గ్రామంలో భజనలు చెయ్యమన్నారు. ముసలి ముస్తైమవలు, అర్ధరాత్రివేళ పానకం, పచ్చనిఅన్నం తీసుకెళ్ళి రేడియో తాడ్ స్పీకరు మొదలున దిగదుడిచి పారేశారు. పోతరాజుమాత్రం గ్రామస్థుల మూర్ఖత్వానికి నవ్వుకున్నాడు. 'రేడియో' ప్రమాదకరమైన దేవతా, దేవ్యుకాదని వాళ్ళకి నచ్చజెప్పడానికి అతనికి దండగడియం పట్టింది: నాటి 'ఆంధ్రపత్రిక' తీసి చూచి, సాయంకాలం ఇన్నిగంటలకు ఈరేడియో కార్యక్రమం. ఈవిధంగా వుంటుందనీ, అంతా హాయిగా వినవచ్చుననీ చెప్పి తిరిగి సాయంకాలం అందరినీ రేడియోవద్ద చేర్చి వారికి భయం తొలగించాడు.

3

గ్రామంలో కాలం చక్కగా సాగిపోతూంది. అందరూ నిశ్చింతగా వారివారి పనులలో మగ్నులై, సాయంకాలం, మునిమాపుపోర్టులో 'రేడియో' నిమగ్నులై హాయిగా వుంటూన్నారు—ఒక్కరు—గ్రామ పురోహితుడు విశ్వేశ్వర సోమయాజితప్ప!—అసలు అతడు ఏయజ్ఞం చెయ్యకుండానే

సోమయాజి అయినాడు తాతగారి పేరుపెట్టుకొని. గొప్ప
 స్వాభిమాని. దురహంకారం. సనాతనధర్మం చావకుండా
 తానే నిలబెట్టినట్లుాహించే గర్వి. నూతనశక్తి లేని అతగానికి
 నచ్చవు. నచ్చజెప్పినా వినడు. ఒక్కనాడు రేడియో విన
 డానికి రాలేదు. దానికి మరో కారణంకూడా వుంది. ఈ
 'రేడియో' వచ్చినప్పట్నుంచీ, అతగాడి పురాణకాలక్షేపం
 వినడానికిగాని, ఇతర వెర్రిమొర్రీ వేదాంతపుకబుర్లు వినడానికి
 గాని గ్రామంలోని పిల్లలు, పెద్దలు బొత్తుగా రావడం మానే
 శారు. ఇక నేమిందీ, సోమయాజిగానిని అసూయాదేవత,
 లోభదేవత, రెండూ ఒక్కసారి ఆవేశించినాయి. తన పురా
 ణం పుక్కిటిపురాణమై మూల పడడంచేత తనకు చిక్కవలసిన
 నాలుగుడబ్బులు చిక్కవాయె,—పాపం, అసలుకే వచ్చింది
 ప్రమాదం. అతడు రోషపూరితుడైనాడు. సహజమైన ఆత్మ
 స్తుతి, పరదూషణ ప్రారంభించాడు. "బ్రాహ్మణద్వేషం
 ప్రబలమైపోయింది. భక్తి, శ్రద్ధా, యదీ, బొత్తుగా అంత
 రించిపోయాయి. భారత భాగవత రామాయణాది మహా
 పురాణములు సాంగోపాంగముగా చదివి, జీర్ణించుకున్న
 ముండాకొడుకుని నన్నే ధిక్కరించేస్తూంటే, వీళ్లకి తక్కిన
 వాళ్లు లెక్కేమిటి? అయినా ఈ 'రేడియో' ఏం వచ్చిందో
 కాని గ్రామం పూర్తిగా పాడైపోయింది. వర్ణసంకర ప్రభు
 త్వం ఎలాగుందో ఈయంత్రాలూ, ఈతంత్రాలూ, తందాన
 పదాలూ అలాగే వున్నాయి. అన్నింటికీ 'రేడియో'వేనట!
 ప్రపంచ వర్ణస్థితులేలాగుంటాయో తెలుసుకొనేటందుకూ,
 పంచాంగం అక్కర్లేదట! అవి ఏరోజు కారోజు రేడియోలో
 వస్తాయట! ఇక శాస్త్రం నన్నెవ్వరూ అడగరట! అదీ

ఆ రేడియో వే చెబుతుందిట, వీళ్ళ రేడియో మండా ! హరి
 కథలు చెబుతుందిట, పురాణం చెబుతుందిట, వాళ్ళపించి
 చెబుతుందిట,—రేపు వాళ్ళ యిళ్ళల్లో శ్రాద్ధాలకి మంత్రం
 కూడా చెబుతుంది కాబోలు ! అని తలపోసుకొని, రేడియో
 ప్రతిష్ఠ అయిన మరుచటివారంనుంచి 'రేడియో'కి వ్యతిరేకం
 గా ధ్వజం ఎత్తాడు. నలుగురు ముసలాళ్ళ సిబ్బందిని తయారు
 చేశాడు. వాళ్లని కూర్చోబెట్టుకొని, రేడియో ఒక గొప్ప
 ప్రమాదకరమైన వస్తువనీ, నాడు కంసుని బొందెలోని
 పాణాలు తియ్యడాని కిదే మూలకారణమనీ, ఈయంత్రా
 లన్నీ మన పూర్వులకు తెలియనివి కావనీ, పూర్వులు నేటి
 కుర్రకుంకాయలకంటే మేధాసంపన్నులనీ, వారికి అన్ని
 యంత్రాలు తెలిసినప్పటికీ, వానివల్లనుండే ప్రమాదం గుర్తె
 రిగి వాటిని ఆచరణలోకి తేలేదనీ, భరతఖండం సాత్వికసాంప్ర
 దాయమైనదనీ, ఈదేశానికి రజోగుణప్రాధాన్యములైన ఈ
 యంత్రాలన్నీ అరిష్టకారణాలనీ,—అర్థంలేనివి కొన్నీ అర్థం
 ఉన్నవి కొన్నీ ముక్కలు సుబ్బి శెట్టి, రామిరెడ్డి మొదలైన
 తన అనుచరులకు గట్టిగా దమాయించి చెప్పడం ఆరంభించాడు.
 సోమయాజి రేడియోమిదనే కాక అందరిమీదా ధ్వజం ఎత్తి
 తిడుతూన్న వార్త, గాలివార్తగా నున పోతరాజు చెవికి సోకింది.
 ఇక నేముంది ? —వచ్చింది సంఘర్షణ—పూర్వాచారాలకీ,
 ఆధునిక విజ్ఞానానికీ; పురాతన ఫక్కికీ, నూతన ఫక్కికీ; వృద్ధా
 ప్యానికీ, యౌవనానికీ; జడత్వానికీ, ఉద్రేకపూరితమైన సంచ
 నానికీ; పాతకీ, కొత్తకీ;—ఆగ్రామంలో రాపిడిసంభవించింది.
 అగ్నిపడింది, జ్వాలగాపరిణమించి వ్యాపించింది. బాహ్యు
 అసూయ బట్టబయలయ్యేటట్లు పోతరాజు గ్రామంలో ఉప

న్యాయసంఘాతం. ఈసంగతి సోమయాజులు యింట్లో వుండే, విని హుంకరించి పూరుకున్నాడు, తాత్కాలికంగా. కాని తగిన సమయంకోసం మాత్రం నిరీక్షిస్తూనే వున్నాడు.

౩

ఈ సందర్భంలో పోతరాజుపలుకుబడి గ్రామంలో మరీ యెక్కువై పోయింది. సబబుగానూ సహేతుకంగానూ మాట్లాడితే ఎవరికి నచ్చదుగనుక? బాలురు, యువకులు, వృద్ధులుకూడా పోతరాజు పక్షాన్నే వున్నారు.

సంకాంతిపండుగ నాలుగురోజులుంది. సంకాంతి, తక్కినవాళ్ల కేమోగాని, సోమయాజికిమాత్రం నిజంగా పండుగే. అతడికి నాలుగు వరహాలు దొరికేసమయమిది. అంతవరకూ వీధిచావడి ఎక్కని సోమయాజి ఆనాడు వీధి అరుగుమీదే కూర్చున్నాడు సగర్వంగా. ఎదురింట సుబ్బిశెట్టి గారి సావడిలో శెట్టికొడుకు లెక్కలు రాసుకుంటున్నాడు. సోమయాజి పొడుం పీల్చి, “సంకాంతి వస్తుందికదా - ఈ శుంతలంతా పెద్దలకి పెట్టడంఅదీ వుందికదా - నాడు సంక ల్పానికి నన్ను పిలవకాపోరు, అప్పుడు వీళ్ళపెద్దలకి వినికీరైనట్టు వీళ్ళతాడు పుటుక్కున తెంచకాపోను” అని గట్టిగా గద్దించాడు, శెట్టికొడుకువైపు చూచి. శెట్టికొడుకు అప్పటికి ఊరుకున్నా, మధ్యాహ్నంలోపున ఆకబుర్లన్నీ పోతరాజుకి లపాకట్టాడు.

శెట్టికొడుకు:—సంకాంతినాడు మన అందరి పీకలూ నొక్కుతానని తాటిస్తున్నాడు పురోహితుడు.

పోతరాజు:—మన యిళ్ళకి రానంటాడా యేమిటి, మన పెద్దల్ని తరింపజేయడానికి ?

శె. కొ:—మరే మనకందరికీ బుద్ధి వచ్చేపాఠం చెప్పే సమయం వచ్చిందని మురిసి పోతున్నాడు, బ్రాహ్మడు.

పో:—కానీ, అదేదో మనమూ చూద్దాం. రాకపోతే చెడిపోయిందేమీలేదు. బ్రాహ్మడు మనయిళ్ళకి రాకపోయి సంతమాత్రాన్ని మనపెద్దల ఉత్తరగతులు అరికట్టబడతాయని నాకెంతమాత్రం నమ్మకం లేదు. మన పెద్దలప్పుడ సంకాంతి నాడు మనసారా మనమే చేదాం. నిర్మలమైన హృదయా లతో వారిని మనమే కొలిచి ఆరాధించదాము. బ్రాహ్మ డికి చెల్లించవలసిన సుంకమే మనకి మిగిలిపోతుంది. ఈ విషయం నేటి సాయంకాలమే ఒక బహిరంగ సభచేసి అందరికీ తెలియపరుద్దాం. మీనాయన నేమీ భయపడవద్దని చెప్పి బందోబస్తుచెయ్యి, పైచర్య నేను జరిపిస్తాను.

నాటి సాయంకాలం పెద్దసభ జరిగింది. బ్రాహ్మడు మామూలుగా సంకాంతినాడుదయం యిళ్ళకి వస్తేసరి, లేక పోతే ఎప్పటికీ పిలవకూడదని తీర్మానించారు. అంతేకాక, సంకాంతినాటి ఉదయం సరిగా ఎనిమిదిగంటలకు, గ్రామం లోని జనంతా 'రేడియో'మండపమువద్ద సమావేశమై, పోతరాజు, తదితర ముఖ్యుల ఉపన్యాసాలు విని, వారిపూర్వ పురుషుల పూజ - అర్ఘం తెలియని మాటలలో కాకుండా, అర్ఘం విశదంగా తెలిసే ముక్కలతో - కలిసి చెయ్యడానికి నిశ్చయించారు. ఈవార్త కర్ణాకర్ణిగా పోమయాజులుగానికి కూడా తెలిసింది. తెలిసి అతడు మరింత బిర్రబిగిసి జెట్టుసరి చేశాడు.

అహంకార ప్రవాహంలో కొట్టుకు పోతూన్న బ్రాహ్మ
డికి యుక్తాయుక్త విచక్షణత లేకపోయింది. దెబ్బతిన్న త్రాచు
వలె బుసకొట్టడం ఆరంభించాడు. తనకాళ్ళు పట్టుకుంటేనే
కాని బ్రతికివున్నవారికీ, లోకాంతరగతులైనవారి ఆత్మలకీ
కూడా గతిలేదన్న గాఢమైన దుర్భ్రమలో పడిపోయాడు.
నారిఆత్మలకు స్వర్గద్వారప్రవేశము చేయించే తాళం చెవి
తానే ననుకున్నాడు. పెద్దలను పాపపంకిలంనుంచి లేవనెత్తే
చేయూత, పట్టుగొమ్మ, తానుతప్ప మరెవ్వరూ లేరనుకు
న్నాడు. ఎంతటిమూర్ఖుడత! ఎంతటి తెలివిహీనుడత!

తెల్లవారింది, నాడే సంక్రాంతి, మహాపవిత్రమైన దివ
సము. గ్రామస్థులంతా ఒక్కసారి తమకు పాదాంకాతులై,
గడ్డికరిస్తేనేగాని, వీధిగుమ్మంలో అడుగుపెట్టినని భీష్మిమకు
కూర్చున్నాడు, యింటి చావడిలో, వీధి తలుపు తెరచుకొని
సోమయాజి, సుమారు ఎనిమిది గంటలవేళ. గ్రామస్తులు,
సాయంత్రం చేసుకున్న తీర్మానంప్రకారం 'రేడియో' మంట
పానికి పయనమైనారు. సోమయాజులుగారి గుమ్మంలోనుంచే
వారిదారి. తన్ను బ్రతిమాలుటకే వారు వస్తున్నారని భ్రమిం
చాడు బ్రాహ్మణుడు. కాని, జనం తన యిల్లు దాటి సాగి
పోగానే, హతాశుడైనాడు.

సరిగా ఎనిమిదిగంటలవేళ, — కాకతాళీయంగా
'రేడియో'లో ఆవేళ 'సంక్రాంతి'మీదనే ఉపన్యాసం. తద
నంతరం 'స్పెషల్ పోగ్రామ్'. ప్రసిద్ధ ఆంధ్రపండితులు,
నారాయణశాస్త్రిగారి సంకల్పం - ఆపైని వేదాంతగోష్ఠి -
గ్రామస్తుల సంతోషానికి మేరలేదు. ఉత్సాహంతో ఉప్పొంగి

పోయారు. వారు ఇట్టి సుముహూర్తాలో తమ పెద్దల్ని
తలుచుకొని, నీళ్ళచుక్కలు వదిలిపెట్టడమే గొప్ప సంగతను
కున్నారు. గ్రామపురోహితుడి తలపే వాళ్ళకి లేకపోయింది.
“మహానుభావుడు, సంకల్పం చెప్పాడు రేడియో, మనం
ఆచరించాము భక్తిపూర్వకంగా; నేడు సునినం. ‘రేడియో’
ప్రభావం వల్ల నేటి సంతాంతి, ఎల్లరకూ సంతృప్తిగా జరిగి
పోయినందుకు ఈశ్వరునికి ధన్యవాదాలు” అని పోతరాజు
నాటి ఉదయం కార్యక్రమం ముగించినాడు. జనం అంతా
ఆనందంతో ఎవరిగృహాలకి వాళ్ళు చెదిరిపోయారు.

సోమయాజులుగారి భార్య గుమ్మంలోనే నిలబడి
జనాన్ని చూచి, లోపలికెళ్ళి భర్తతో “ఆఖరికి మీ అహం
కారమే మీకు మిగిలిందికాని, కాసంతలాభం లేకపోయింది.
మీ అహంకారమూ, మీరున్నా - ఎప్పుడూ ఇంతే!
గ్రామస్తుల మీదను అలిగి జరుకున్న దేముది! ఏదోవిధంగా
జనంతో రాజీ చేసుకోండి; లేకపోతే ఇక్కణ్ణోచి మకాం
ఎత్తేయవలసి వస్తుంది” అన్నది. “నాయెడుపేదో నేనేడుస్తారు,
నువ్వు లోపలికెళ్ళు” అన్నాడాయన. ముఖం చిట్టించుకొని,
బ్రాహ్మణుడు జరిగిన పరాభవం హృదయంలో నాటించుకు
న్నాడు. పశ్చాత్తాపం పొందినాడు.

మరునాటి నుంచీ, అందరితోపాటు ‘రేడియో’ మంట
పానికి తానూ పరునమయేవాడు ఆయన.—

రెండునెలలు గిరుగిన తిరిగేసరికి మళ్ళీ బ్రహ్మశ్రీ
విశ్వేశ్వర సోమయాజులుగారికీ, గ్రామస్తులకీ పూర్తిగా రాజీ
కుదిరిపోయిందని వింటున్నాం.

Printed at Karmika Mudranalayam, Vizianagram - '40

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం పంఖ్య	TPLA 107B 157
పుస్తకం పేరు	గౌతమీనది
తారీఖు	25/10/24
ముందు అట్ట	NO
వెనుక అట్ట	NO
మొత్తం పేజీలు	91
పెద్ద పైజా పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	NO
లేఖ పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Ch. Ramya
పేజీలు విడదీసినది	Thasir
స్కాన్ చేసినది	Heena
పరిశ్ల చేసినది	LAKSHMI
పేజీలు పరిశూనినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడినది	
తప్పులు	NO
పరిస్థితి	Good